

PAVLI IO VII EPISCO-
PI NV CERINI PRAEFA-
tio in sextum librum Elogiorum
suorum ad Cosmum Medic.
Florentiae Ducem.

E C E T profectò hūc
 sextum Elogiorum li-
 brum qui fato functo-
 rum Heroum erit vl-
 timus, bene auspiciari
 ab ipsa inuictissimi vi-
 ri Ioannis Medicis effigie, quem tu Ma-
 gnanime Cosme ab æmula uirtute cer-
 tissimum agnoscis patrem. Italia uerò
 omnis etiam nunc luget, quòd tum im-
 maturo fato fuerit ereptus, quū in ipso
 defendendæ communis libertatis glo-
 rioso conatu ceciderit. Hic vir seculo
 nostro tantum monstratus, quoniã uir-
 tutis modum excessurus crederetur, si-
 cuti grauissimum indomiti vigoris, &
 perpetuæ constantiæ suæ desiderium
 nobis reliquit: ita hos Heroes qui fatali
 accersente hora eum subsequuti sunt tã-

quam bello Dux Italarum omnium lo-
 ge fortissimus, in ostentationem com-
 parationemq; rerum gestarum non ini-
 qua ratioe perducit. Hos omnes, quod
 est exactæ prudentiæ tuæ præcellētisq;
 iudiciū peculiare munus, inter se cōpa-
 rabis, & qui cūctas huius seculi parum
 felicis res gestas immensi ingenij tui ca-
 ptu comprehendis, recta æstimatione
 perpendes, quātum tibi iniusti propè
 oneris gloriosus pater imponat: Nam
 si tibi generosa æmulatione sit eniten-
 dum, vt non æques modò familiæ tuæ
 decora, sed ea etiam magno interuallo
 superes, tanto magis contēdere debes:
 qui imperij amplitudine atque opibus
 patre maior es, atq; felicior, vt non fru-
 stra Dñi superi tibi arrisisse videantur, si
 amplitudinem tuā certissimis (vti pro-
 bē facis) virtutibus adaugendam cen-
 ses. Vale.

E L O .

433
ELOGIORVM LI
BER SEXTVS.

Sub effigie Ioannis Medices For-
tissimi Ducis.

VONAM condigno adorea lau-
dis preconio te ornauerim Magna-
nime Heros, armipotentis dextra, et
fulminei spiritus gloria in clypeo inu-
sitata siquidem atq; admirabilis uir-
tus tua, omnem uel ingentis facundia uim exuperat,
& excludit, si multa atq; illustria bello edita facinora
collatione æqualium Ducum expendantur: quando-
quidem illorum fortia facta cum numero, tum uarie-
tate atq; ipso pōdere uictoriarum prorsus antecedāt.
A prælio nanque semine ingenita uirtus tanta stirpis
luxurie coalescere cœperat, ut altitudine culminis ad
sydera ferri uideretur, nisi immittia fata ualde insigni
huius seculi infortunio, pro Italiae libertate pugnantē
in ipso cursu speratae uictoriae prostrauissent. Pater-
num etenim genus directo stemmate superiorē Laurē-
tium Medicem qui Magni Cosmi germanus frater fuit
respicebat; quum maternum repeteret ab inuictissi-
mo Francisco Sforzia proauo, qui insigni bellicæ uir-
tutis felicitate, Mediolanēsis Imperij principatum po-
steris eius familiae peperit. Huius erat neptis Catheri-
na eo Galeacio Principe genita, cui coniurantium ci-

uuum dira malignitas dominatum exuitam inuiderat. Hæc Ioannis mater fuit antea Hieronymo Riario, Xysti Pontificis propinquo splendidissime nupta, quæ interfecti coniugis mortem, virili animo tutata arcem, seuerè uindicauit; numerosamq; ex Riario prolem relinquens pertesa celibatus, & conscia suæ fecunditatis Ioanni Medici Gallicas sequenti partes, tanquam præclara nobilitate, moribusq; lectissimo nupsit, ut hic Ioannes ex Christiano fonte Ludouicus appellatus paternum ferens nomen, primo eoque supremo eius coniugij parcu ederetur, qui bellicum materni generis uigorem certo Mediceæ magnificentie splendore cumlaret. Ceterum triennis puer patrem amisit, captaque demum atq; exuta Principatu Borgianis & Gallicis armis Catherina matre, magnis aduersæ Fortune fluctibus iactatus est. Sed à matre demum, quæ beneficio Aegriæ Galli ducis, mole Hadriani edueta fuerat, Florentiæ educatus est, eo ætatis incremento, ut eius tutelam benignè susciperet Iacobus Saluiatus illustris ciuis, qui postea Ioannis socer fuit. Verū ea indole puer Martij spiritus habitum gerebat, ut prælia, & sæpe cruenta inter æquales sereret; uulnereq; inflicto quod uideri poterat mortiferum, reclamante saucij pueri patre, exilio mulctaretur. Sed exacto demum urbe Soderino, atq; introductis Mediceis in ueterem dominatum, non multò post adhæsit Leoni Decimo familie principi, & ad Pontificatum euecto. Nec diu post Ioannes inter initia Umbrici belli, imberbis adhuc ita uilitie posuit tyrocinium, ut turmam equitum ex delectis

lectis familiaribus suo ære perornatam, uti nouæ laudis cupidus in aciem produceret, multisq; obiter exercitus periculis, ad eam disciplinæ frugem ad idq; inuicti nominis decus, nunquã ferè intermissa milita perueniret, quo præclara & passim spectata uis eius magno partibus adiumento, & longè maximo hostibus esset terrori. Hinc fit ut ardens & uiuida uirtus diffuso latè lumine, breui elogio neque includi, neq; exprimi facîle possit, quum nullis propè gloriæ finibus terminetur, & iustis annalium monumentis posteritati tradita, certam æternitatis spè concipiat & expectet. Quis enim nisi præalto uolumine res eius incredibili fortitudine inuicti semper animi gestas comprehendet? Quis innumera secundè inita prælia, atq; oppida fortiter expugnata, & erectum è manibus Venetorù hostium, peculiaris alicuius legatum, expresso instaurati prælij turbine narrauerit? Quis tranatum in conspectu Galli hostis uorticosum Abduam, eoq; ausu, terribitas, & in fugam datas Gallorum turmas, legentibus ostendet? Quis deniq; Rhetorù agmina in Bergomate agro, retro auersa & profligata, & Heluetios demum ad Corsum pagum, qui strenuos suæ alicuius equites crudelius interfecissent, multa cæde uindicatos; & Hispanorum audaciam Ticini primùm, & mox sæpius ad Mediolani portas acerrimè repressam atq; multatam, iusta atq; integra eloquentiæ laude extollet? Nemo siquidem eo celerius expedire arma, nemo intentius & uigilantius hostium motus obseruare, nemo uiolentius hostes inuadere, nemo pertinacius uictoriam captare

didicerat. Erat profectò natus ad Italiam pulsus exter-
nis, in libertatem asserèdam, si id cordi superis fuisset.
Insistens nanq; Germanorum legionibus, nec vsquam
uestigijs abscedens, dum iuros ad delendā urbem Ro-
mam perpetuis minutis praelijs demorari conaretur,
nullisq; hostium ecundum Padi aggeres trucidatis,
se in castra reciperet, tormento ab ulteriore Mincij
ripa in incertum emisso ipse unus genu ictus, est inter-
fectus; pereuntis hercle Italiæ fato potius quam suo,
quum uiginti septem natus annos iam planè mitigata
ardentis animi ferocia, uti sedatiora secutus consilia
præter egregij bellatoris nomen, etiam ad maturi iam
& compositi Imperatoris famā contendere cēseretur.

Antonij Francisci Rainerij.

Quæ tulit Eumenidum immane hoc imitabile fulmen;
Vnde inuictorum funera mille Ducum.
Hoc cecidit Medicum flos, hoc noua gloria Martis
Quo feriente feræ tot cecidere manus,
Roma gemit crus dum fractum secat ille, siletq;
Ausonia euentu statq; caditq; suo
Ast obit. Inq; atram reuoluto hoc sydere noctens
Arnus & in nigris Albula fluxit aquis.
Illum etiam num acri minitantem uulnera uultus
Aurato Iouius condidit in tumulo,
Et laudes cecinit, picta & circumtulit ora,
Ora Ioui æternum uiuere digna manu.
Ille autem quòd te in superas ante edidit auras
Dux Cosme, Etrusci luxq; salusq; soli.

Sic fer-

Sic fertur, patriæ pater ut cum prospicit almæ
Ante obitum, Ausoniæ consuluisse suæ.

Iulij Iouij.

Principis Etrusci genitor fortissimus Heros,
Qui noua belligeri gloria Martis eras:
Barbara gens uidit quantum pollebat in armis
Vis tua, quæ semper terror in hoste fuit.
At te equidem constat percussum fulmine, fato
Italiæ potius quàm cecidisse tuo.
Attamen es felix Italûm fortissime ductor
Non quia perpetuos det tibi fama dies.
Sed postquam Imperium, tibi quod uirtute parabas
Magnanimæ proli fata dedere tuæ.

Sub effigie Caroli Borbonij

VIS nam, qui Carolum Borbonium uiderit, ex hac uerissima effigie non agnoscet, ac item supercilio atq; oculis, incōstantis eius animi leuitatem; atq; perfidiam eum spirare non iudicet? Quis nō obiter diri, impij; hominis seuitiam nō execretur, qui aduersus Regem suum, patriamq; suam nefaria arma intulerit? & sacrosanctam Urbem gentium omnium liberale domicilium profanarit, & euerterit? & deniq; scelesti cogitatione renouata, conuersaq; perfidia in Cesarens Neapolitanum Regnum occupare uoluisse non credat? Licet enim & hoc de contemptore humani atque diuini iuris non absurdè suspicari, quū in limine por-

tentosæ temeritatis suæ perierit; ultore quidē magno
 Deo, ne abominabili uictoria, & truculentissima tot
 infontium hominum cæde letaretur. Gilberto Mom-
 penserio patre genitus erat, qui Gallici exercitus Im-
 perator Neapolitano uictus bello, ex dolore rei malè
 gestæ apud Baias interijt. Reliquerat is præter hunc
 Carolum, filios Ludouicum scilicet quinto post patris
 mortem anno ad Capuam pestilenti febre ereptum, et
 Franciscum Heluetio prælio in conspectu fratris inter-
 fectum. At ipse opulentæ hæreditatis compos, & Co-
 mestabilis à Rege appellatus, qui honos militaris in
 Gallia summus habetur; proculdubio Procerum om-
 nium longè clarissimus euaserat; ut pote qui perpetuo
 tenore uitæ, domi & foris splendidus; erga milites libe-
 ralis, in hospites uel incōsultè munificus, autoritate,
 gratia, opibus, reliquos regij sanguinis Regulos ante-
 iret. Sed quantum sibi bellicæ laudis Abduana præser-
 tim acie, quum extraordinarijs Gallicæ nobilitatis e-
 quitibus euocatisq; præisset; & apud Mediolanum,
 quum eam urbem aduersus terribilē Maximiliani Cæ-
 saris aduentum constantissimè defendisset, non obscu-
 rē pepererat, tantundem amisit ad Melenianum Hel-
 uetiorum prælio, quum circumuento, & præcuncti fra-
 tri, opem reformidato periculo ferre noluisse, & ad
 Valentianum in Belgis serò cum auxilijs aduentās Re-
 gio agmini obscura in nocte errabundo se coniunge-
 re recusasset. Verum quum hæc uel aduersus ipsius Re-
 gis testimonium dilui & excusari possent, se demū ma-
 gna oneravit inuidia, foedeq; sese & Borboniæ fami-
 lie

lie nomen dedecorauit, in expiabili facinore edito, cū à Rege deficiens in patriā externa Cæsaris arma perfidiosè conuerterit, scilicet, ut leuem iniuriam ulcisceretur, quòd Ludouica Regis mater, ei grauem & improuisam litem intenderet, ereptura haud dubiè aliquot castella, malignitate senatorum in ea causa periniquè ius dicentium, eo autem acrius urgebat atq; incumbebat Ludouica, quòd se spretam à Carolo crederet, cui se ad connubium frustra obtulisset, ut etate ad huc florens uidua, florentissimæ etatis nobilissimæq; stirpis uiri coniugio potiretur. Hæc contumelia, muliebri in animo præaltas iecerat seui odij radices, nec Rex ipse procliuius in obsequia matris, ut litem dirimeret exorari potuerat, quoniam nisi post dijudicatam litem, eius controuersiæ arbitrum fore profiteretur. Quæ cōditio grauissima ideo ussa est Borbonio quòd nihil sibi ad æquitatem uel iura causæ, uel iudicium sua responsura crederet, si damnatus à properato iudicio ex clementia tantum Regia commodum expectaret. Itaque indignabundus coniurauit cum quibusdam illustribus uiris, Cæsariq; implacabili Gallorum hosti adherere constituit. Sed Franciscus Rex incomparabili benignitate iam planè detecta coniuratione, Borbonio ad genua prouoluto ita pepercit, ut se ullis uel certissimis indicij adduci non posse, ut crederet quenquā Regiæ stirpis perfidiæ scelus concipere posse, testaretur. Sed non multo post Borbonius simulato morbo quum Regia castra subsequi iuberetur, diuerso itinere & mutato habitu cum paucis in Sequanos perfugit.

atq; ea conditione Caesarianis partibus sese addixit, ut ei Caesar Leonoram sororem quae Emanuelis Lusitaniae Regis uxor fuerat desponderet, superis proculdubio nuptiis uetantibus, ne summae nobilitatis Regina homini perfidiae labe notato iungeretur. Transiuit de mum in Italiam, atq; inde cum ualido exercitu in Prouinciam irrupit; conspectaq; & uix tentata Massilia repulsus est, quum nemo reperiretur qui insania perfidiosi hominis imitari, quam patrium solum defendere mallet. Exinde transeunte in Italiam Rege, cum copijs, quas pro salute patriae coegerat, Ticinensi praelio interfuit, quo Rex ipse delecto ab hostibus exercitu captus est; atq; ita Borbonius nefarii odij uoto potitus & uictor, temerè sperauit Caesarem Mediolanensis imperij dominatum sibi, tanquam sororis dotalem, eiectione Sforzia esse concessurum. Verum Carolus Lanonius Belga qui uices Caesaris gerens, intimi illius consilij erat gnarus decepto Borbonio Regem captiuum in spem promerendae libertatis astutis persuasionibus in ductum, in Hispaniam abduxit. Qua inopinati facti nouitate Borbonius usq; adeò commotus est, ut statim & ipse in Hispaniam enauigarit, & apud Caesarem se qui uictoriae socius extitisset, ingrater contemptum quaereretur, Lanoniuq; malignitatis & impudentiae probro compellatum ad singulare certamen prouocaret. Verum Caesar ita rixantes diremit, ut quae Lanonius fecisset, publico commodo suoq; iussu fecisse testaretur. Nec diu post cum Rege de eo dimittendo Caesar pecunia transegit; ad confirmandasq; noui foederis pa-

Eiones, sororem antea dubijs uerbis Borbonio promissam, Regi tum cœlebi, cōnubio iunxit, quo nihil amarulentius Borbonio accidere potuit. Ea Caesaris cū Rege cōciliatio suspecta Italicis Principibus fuit, quasi coniurassent & cunctis iugum imponere cogitarēt. Sed eam suspicionem non temerè conceptam Rex opportunissimè detexit; persoluto nanq; auro, & liberis obsidibus datis, his quas perscripisset conditionibus tanquam iniquissimis & impotenter extortis, se minimè staturum professus est, quasi optimo iure liberatus uideri posset, qui aureæ monetæ ducētas myriades Cæsarianis custodibus, quum liberos etiam daret obsides, adnumerasset. Itaque Itali Principes liberæq; ciuitates seruitutis metu ad arma consternatæ, in Cæsarem Cisalpinæ Galliæ Imperio Sforziam excludere conantē authore Clemente Pontifice, eo fidentius arma uertunt, quòd ipsi affuturum Regem intelligerent. Eius uerò belli is exitus fuit, ut frustra obsesso à fœderatis Mediolano, Cæsariani uictores arce potirentur, & ex aduerso Laudem Pompeiam & Cremonam ab hostibus fortiter expugnatam amitterent. Cæterum aucti quatuor Germanorum legionibus Borbonio Duce, in genti cursu superato ad Aretinas alpes Apœnnino ad Urbem Romam inuadēdam conuolarunt, Pontificeq; per inducias decepto imparatoq; primo appulsu per Vaticanum Urbem contra Obeliscum, ubi mœnia humilia & uetustate collapsa facile præbebant aditum, facillimè irruerunt; miserabiliq; cæde edita, summæ uenerationis templum toto orbe maximum & uene-

rabile, miserorum ad aras confugientium cruore profanatum est. Id uerò perfidiose oppressis & præcuntibus, solatio fuit, quòd Dux ipse Borbonius, dum ad causam muro coniunctam scalas apponi iuberet, crassiore glande traiectus in limine execrabilis uictoriæ suæ occubuerit; sic ut postea alioqui hominum miserrimi incolæ, summas omnis acerbitatis perpepsi calamitates, tolerantius ferrent, quòd Dijs tutelaribus nostro errore nihil suas aras defendentibus, eorum numina, id tormentum in inguen damnati cælo hostis, direxisse pie crederent.

Io. Baptistæ Gabij.

Dedecus Aruernæ gentis, patriæ improba labes

Transfuga qui leuis & perfidus hostis erat,
Ictu uno stratus temeratiæ in limine Romæ

Ne se uictorem cerneret, occubuit.

Debit haud alias superis persoluere pœnas

Perfidus ante homines, impius ante Deos,

Sub effigie Georgij Fraispergij.

O C ipso armorum pedestrium cultu,
atq; hac rubenti, & propè temulenta
facie truculentus exprimitur Georgius
Fraispergus Mindlao Sueuorum oppido,
iuxta Memingam liberam ciuitatem natus, eductusq; militiæ ab ineunte etate, sub disciplina Maximiliani Casaris. Menapiorum & Sicambrorum Phrixiorumq; bellis, multa potius egregiè laudis quàm bellici

*lici quæstus decora domum retulit. Verum sub Carolo
 Cesare multo luculentiora spectata uirtutis & fidelis
 operæ præmia promeruisse uisus est, prælio præser-
 tim ad Bicoccam facto, quum prouectis Heluetiæ pha-
 langis impetum ex fortuito rusticane uia aggere pro-
 pugnans, singulari constantia sustinisset, & Ticinen-
 si demum acie, Germanicas Gallicarum partium co-
 hortibus quadam hiantis forcipis indagine circumuen-
 tas, ad non dubium summæ uictoriæ prouentum tru-
 cidasset. Deletis namq; Germanorum auxilijs quibus
 Lögantes præfuerat, res extēplō per sclopettarios
 aptè, prospereq; gesta est, fuso scilicet, stratoq; hostiū
 equitatu, profligatis Heluetijs, ac ipso demum Franci
 sco Rege capto. Sed qui tantum sibi nominis uarijs bel-
 lis quæsierat, ut pote qui iusto prælio quindecies, ex-
 traordinaria uerò acie supra uicies dimicasse fereba-
 tur; suprema demum induit arma aduersus Clementē
 Pontificē, summæ potentiæ quum fata destinabant feli-
 citatem inauspicato inuidentem. Itaq; ad eam conflati
 belli famam Georgius oppignorato etiam patrimonio,
 cum quatuor legionibus, eo diri uoti impetu con-
 citatus, in Italiam descendit, ut se Clementem tanquam
 Cæsaris hostem, laqueo suspensurum truculenta uoce
 profiteretur; laqueum auratum quem sinu gestabat
 crebrò depromens, & ostentans, quo teterrimo sup-
 plicio, homo nefarius atq; impius uteretur. Verum di-
 ram eius uocem, & totum effrata mentis conatum
 Diui diuæq; omnes, in irritum per nubes extulerunt;
 atq; ita senem abdomine turgido grauem, & uasto in-*

gentium artuum pondere fatiscentem, immissa paraly-
 si syderarunt, ut abominabilis uoti damnatus ex itine-
 re Ferrariam atq; inde in Germaniam lectica referre-
 tur; Scilicet ut intra penates Lutherana doctrina im-
 butus suo pte peruerso ingenio à maiorum religione
 discedens, interiret. Fuit Georgius membrorum robo-
 re usq; ad eò ualidus, ut extento tantum medio dextræ
 manus digito, ualidissimum quenq; firmo innixum ue-
 stigio facile dimoueret, prætercurrentem equum arre-
 pto freno sisteret; tormentumq; murale solus innitens
 humero quo uellet, propelleret; in itinere faciundo li-
 benter abdicaret equum, ut pedibus gregariorum mi-
 litum & iuuenum iustos passus anteiret. E tribus libe-
 ris, maiore natu Gasparè militaris disciplinæ heredè
 reliquit, sed qui septimū post annum, eo bello quo Cæ-
 sar Narbonensis Prouinciæ Galliam inuasit, morbosa
 tabe præcūtibz legionibus sit ereptus, quū Melchior
 natus secundus, in Vrbe euasata lethargo periisset.
 Balthasar uerò ultimus neq; ad frugem peruenit, neq;
 ad propagandam sobolem diu patri superstes fuit.

Antonij Vulpj.

Quis te Georgi magne ductor agminum
 Que mittit altrix militum Germania
 Vexauit olim furor, atque insania,
 Ut Capitolio Deorum sedibus
 Ausus sis ignem, & laqueos, & uincula
 Collo parare, proh scelus, Pontificis?
 Ecce ut repente stratus occidis leui

Morbo

Morbo, prius quàm incenibus Quiritium
 Castra admoueres; placitum sic est Deis
 Titanas olim qui superbos, & polo
 Arma inferentes, contuderunt fulmine.
 Conatus iste nomini notam tuo
 Quauis inurat; Ducibus claris tamen
 Quos prisca iactant secla, uel presentia
 Aequaris ausibus, manu, & consilio.

Sub effigie Odetti Fusij Lo-
 trechij.

IC Odettus Fusius qui Lotrechius
 ab oppidi nomine in ultima ad Pyre-
 neos saltus positi, uocatus est, stre-
 nuus & intrepidi sed maximè super-
 bi uigoris inter Gallos Duces nomē
 tulit: Vtpote quem nulla terrent pericula, neq; ullæ
 rerum aut locorum difficultates ab incepto unquam
 retardarent. Verum in consilijs capiundis, usque ad eò
 aliena iudicia contemnebat, quum plus æquo solus sa-
 pere uideri uellet, ut prudentiæ militaris existimatio-
 nem sola & sepe fallaci constantia, quæ insanæ perui-
 caciæ proxima esset, tuendam arbitraretur. Huius au-
 tem obstinati moris uitia perpetuæ liberalitatis & in-
 stitiæ laude contegebat, nusquam uenalis aut rapax, et
 extra æquitatis septa semper ita seuerus & inexora-
 bilis, ut in edendis damnatorum supplicijs inhumanus
 et cruentus haberetur, qua crudelitatis acerbitate per-
 stricti Insubres ab eo faciliè quum oportuit defecerint,

damnarintq; itidem Thomæ Lescuti seuitiam, qui Lotrechium fratrem aliquando ad lenitatem paratū feruidis impulsionibus efferasset. Cæterum Lotrechius, et hoc Lescuto, atq; item Asparoto germanis fratribus, qui pugnacissimi Duces fuere, in omni Imperij militaris munere implendo potior existimatus est; hisq; uel etate maior superstes fuit, quum Lescutus Ticinensi prælio, glante femur traiectus intra nonum uulneris diem perierit; Asparotus uerò in Hispaniæ ad Grunniū acie uictus, contusa clauarum ictibus galea, multoq; inde delapso glaucomate, totum penitus oculorū lumen ita amisit, ut militiæ usui esse desierit. Hæc uerò in toto militari negotio peculiaris laus Lotrechio cessit, quòd urbiū expugnator, uti olim Demetrio Macedoniæ Regi obtigit, appellatus est. Nam qui iuxta Gastonem Foisseium inclyti nominis Imperatorē Rhauennate prælio occisum multis uulneribus cruentus, prostratusq; Hispani Centurionis, cui cognomen fuit Gurdo, misericordia seruat⁹ fuerat, impigrè etiam Heluctio bello ad Mediolanum teste Rege, & demum ipso nomen Imperij tenente ad Bicoccam, uel nequaquam uictor, intrepidi, sed non ualde memoris & cauti Ducis decus meruit. Brixia demum recepta atq; Verona expugnata, & aliquanto post Bosco, Alexandria & Ticino urbibus manu captis, & quod illi nobilium operum supremum fuit, Melphi urbe in Apulia tormētis expugnata, illam quam diximus laudem paucissimis concessam Ducibus, adeptus est; quum postea ab eius uirtute Fortuna discedens, cum surdis auribus

ribus peritorum Ducum suorum consilia respicientem
 penitus elusisset. Ipse enim ex fatali sua peruicacia cir-
 cumuallata & obfessa Neapoli intemperantius hæ-
 rens, qui armis uinci non poterat, pestilenti morbo eius
 castra uastante, superatus interiit, quū de subactis Cæ-
 sariensis, perdomitaq; Neapoli insigne trophæum cre-
 diturus crederetur, si abscedere incepto & latè per uī-
 cina oppida saluberrimi aeris, copias diuidere (uti pe-
 riti Duces, gnariq; locorum suadebant) quàm in uesti-
 gio funesti consilij perstare maluisset. Id uerò ei in su-
 prema calamitate gloriosum fiat, quòd, quum ei, uoti
 atq; uictoriæ compos hostis Aurantius sepulchri &
 funeris honorem negauisset, non unius tantum diei de-
 cus, sed perpetui honoris statas quotannis exequias à
 Populo Romano meruerit. In Capitolio siquidem, pu-
 blico miroq; ciuium omnium assensu, decretum est, ut
 quotannis in Laterano templo ad cenotaphium Lo-
 trechij solennibus inferijs parentaretur, tanquam Vr-
 bis liberatori, quando quidem aduentu suo, & captum
 Pontificem liberasse, & Barbaros in Urbana ædificia
 grassantes Roma detraxisse censi possit. Hoc uerò
 humanæ miseriæ inusitatum exemplum Lotrechius de
 se prebuit, quòd eius cadauer abominabili diligentia
 Hispani militis tam auari quàm impij, in cella uinaria
 multo sabulo contumulatum, diu frustra emptorē Gal-
 lum qui redimeret expectarit; post uigesimum autem
 annum iustum & luculētissimum marmorei sepulchri
 decus, sit consecutum, uno scilicet Hispanorum nobilif-
 simo Ferdinando Corduba qui Magni Consalui nepos

fuit, ingenio pudore indignante, quod excolendæ uirtutis, quæ in hoste etiam grata & admirabilis esse consuevit, studium penitus exolesceret; atq; ita pretio comente ossa, ad peculiarem nominis sui laudem, non obscura etiam suæ gentis cum inuidia, marmoreo monumento recondenda, & ritè funeranda decreuerit.

Antonij Francisci Rainerij.

Dicite qui Tusci colitis prope Tybridis undam

Templa Deum, & magnis thura datis superis,

Dicite, cur Galli manes animamq; superbam

Lugubri celebrant carmina uestra sono?

Hæc meruit rabidam illuuiem qui perpulit, unde

Barbarico excussa est Vrbs labefacta iugo.

Quare ingentem umbrâ Lotrechi, animamq; potentè

Inserimus claris carmine cælitibus.

Pergite Romulidum proles, neu dicere laudes,

Neu pigeat manes excoluisse pios.

At tu sperne uirum excisa, alto è marmore facta

Summe Ducum, auratisue addita imaginibus

Sic melius; tua sic se tollit ad æthera uirtus

Vincat ut aerias culmine Pyramidas.

Sub effigie Vgonis Moncatæ.

GO Moncata qui primus inuiolatum antea, ab ipsisq; Gothorum temporibus templum Romæ in Vaticano, Petro & Paulo diuis Romanæ Urbis tutelaribus dicatum, & à cunctis Christiani nominis gentibus religio-

ligiosissimè cultum, profanauit; hæc effigiem ferebat. Ortus est pernobili familia Regiæ stirpis citerioris Hispaniæ, iuuenis cum Carolo Octauo Gallorum Rege in Italiam uenit, sicuti & pleriq; alij Hispani, qui post receptum ex conditione noui fœderis Perpennianum studio militandi Gallica castra sequebantur. Verũ Vgo discedente à Gallorum amicitia Ferdinando Hispaniæ Rege, Casari Borgiæ sese applicuit, duxitq; ordines quum ille abdicata purpura, repenti Pontificij exercitus Dux extitisset. Ceterum Vgoni qui astuti & diligentis strenuiq; item Ducis famam tulerat, primæ pugnæ Fortuna illusit, quum in Umbria à Vitellianis cohortibus Iacobo Rossetto phalangis magistro, & Paulo Ursino Ducibus, qui à Borgia defecerant, ad causam quam uocant Marzeam cum Michaletto Corellia suo collega, profligatus fuisset. Exinde Borgia reparatis copijs, atq; insigni dolo dissimulata iniuria, Ursinos Proceres & Vitelloccium necauit, expulitq; nobilissimos Italiæ Regulos auita ditione, quibus peragendis rebus Vgo perpetuam manu & consilio operam præstauit. Mortuo autem Alexandro Pontifice, & Borgia Gallicis fauente partibus, Vgo & cæteri Hispani Duces ad Magnum Consaluum transiuerunt, Vgone facile Principe. Sed confecto in Italia bello, Borgiaq; in Hispaniam perducto, & ad Mendauiam demum tumultuaria in pugna à Cantabris occiso, nauali disciplina se addixit, clarusq; aliquot expeditionibus, aduersus Punicas gentes susceptis, ita inclaruit ut opimum Rhodiæ militiæ sacerdotium quod Euphemium uocant

in Brutijs promeruit; semper auidus nouæ famæ, & inquieto ingenio oram Africæ uexabundus percurrens, quod erat honestissimi laboris munus, sed nõ semper felicis audaciæ. Nam eas Hispanorum copias, quæ Pontifici Leoni, auspicijs Feltrij acre bellum intulerat quum nauibus impositas ad Cesaream, quæ hodie uocatur Algerium, expugnandam adduxisset, ferè omnes oborta tempestate, & totam penè classẽ, paratis scilicet ad cædem & prædam Barbaris, foedè amisit, et aliquanto post nocturno prælio à Turcis prædonibus iuxta Sardinia ad diui Petri scopulos, ita magnũ accipit detrimentũ, ut amisissis duabus triremibus, & facie sagittæ ictu sub oculo deformata, uictus discederet. Promeruit exinde Siciliae præfecturam, atq; inde aucta classe ad Moenicem Insulam traiecit, ut Girapolis urbis Regulum expugnaret, apud quem, prædonum omnium tutissimus erat receptus. Sed id bellum eo successu cceptum confectumq; est, ut Vgo repentino Barbarorum superuentu Christiana acie perturbata, summae cladis & uitæ periculum adierit. Vulneratus namque ipse humerum infesta incumbentis Mauri lancea, uix instaurare ordinareq; aciem poterat, nisi Germanica phalax uel in præalta arena defixis uestigijs turbulentis prælii procellam sustinuisset. Barbarus tamen nostrorum uim atq; constantiam non obscure timens, his legibus foedus percussit, ut Cesari annum tributũ se daturum polliceretur, & legationem in Germania usq; ad Cesarem mitteret. Explicatus eo periculo Mõcata, ita demum Sicilia præfuit, ut ibi multa auaritiæ & cru-

& crudelitatis monumenta relinqueret, quū aliquot
 honesti nominis Siculos, & in his Cameratæ Regulum
 pro uetere licentia Siculæ gentis seditiosius agentem,
 securi percussisset. Exortum subinde est bellum atrox
 inter Franciscum Regem & Cæsarem, quo ipse ad Va-
 ragium Liguriæ uicum temerè è classe discedens, tu-
 multuaria pugna à Gallis superatus, & captus est; cū
 fortè Cæsarianorum Triremes metu abortæ tempesta-
 tis, à scopuloso litore longius recessissent. Quum ue-
 rò Franciscus Rex à Cæsare dimitteretur, Vgo & ip-
 se dimissus uenit in Italiam ut nouo bello Dux interes-
 set. Pontifice nanq; & Venetis seruitutis metu ad ar-
 ma consternatis, quòd Cæsar immodica cupiditate to-
 tius Italiæ Imperium affectare uideretur, & Franciscū
 Sforziam ex autoritate fœderatorū Mediolani Prin-
 cipem constitutum eijcere contenderet; iam planè cœ-
 ptum & conflatum erat bellum aduersus Cæsarianos,
 quo nihil magis detrimentosum nihilq; magis dirum
 Italiæ incidit. Nam quum Columniæ familiæ Proceres
 Pompeio Cardinale authore sese Cæsaris partes secu-
 tuturos professi à Pontifice discessissent, & iuxta Urbem
 copias cogerent, specie præsidij Vgo dolosus, nec satis
 magno militum numero confirmatus, Columnijs per-
 suasit, ut inducias à Pontifice postularēt, ut per eas de-
 ceptum & imparatum Pontificem inuadendum, atq;
 opprimendum susciperent; Quibus ad nefarium per-
 fidie cōsiliū nomine Cæsaris impulsis, Vgo nihil mo-
 re sibi attulit, quin cū suis intra paucissimos dies quas
 Neapoli compararat copijs, & Columniorum auxi-

lijs, in Urbem Laterana porta irrumperet, & per Xy-
 stinum pontem in Vaticanū instructa acie contendens
 nihil se cōmouente Populo Romano, et coniectis in su-
 gā Pōtificiæ custodiæ paucis equitibus, Leonina urbe
 potiretur statimq; sacrosancto tēplo scelestissimè dire-
 pto, et Pōtificijs ædibus militū prædæ cōcessis, Pontifi-
 cē qui in arcē molis Hadriani trepidè cōfugerat, desti-
 tuto militari præsidio, & consilij inopē obsideret, co-
 geretq; sibi obsides dare, quibus certo bello absistere,
 & ad amicitiam Cæsaris redire fateretur; ac nisi Vgo
 inexpiabilem inuidiam Cæsari conflaret, pactiōnem
 trāsfigere, atq; (hac in re non omnino impius) Vrbe ex-
 cedere maturasset, proculdubio Pōtifex rerum omniū
 pressus inopia in potestate Pompeij Columnæ inter-
 neciui hostis celerrimè peruenisset, sic ut uetus de Bo-
 nisfacio Octauo Tragœdia instaurari uideretur. Sed
 Vgo scelesti facinoris & sacrilegij editi dignam bien-
 nio post subijt pœnam, quum supra Salernum nauali
 prælio cum Aurianis triremibus, quibus Philippus Au-
 ria uir impiger præerat, contendisset. Ea nanq; crue-
 ta admodum pugna, promptissimi Hispanorum supra
 mille qui paulò ante Urbem diripuerant, trucidati pe-
 rierunt, & ipse Vgo præfectus, amissa classe, & pro-
 strato suæ prætoriæ nauis uexillo, quū frustra aduer-
 sus tot incidentes glandes scutum prætenderet, est in-
 terfectus; ita ut magnum Deum tanti sacrilegij præ-
 clarum ultorem extitisse pij mortales crederent, atq;
 obiter magnopere mirarentur, cur Fortuna ad tantas
 opes Vgonem euexisset, quando is nusquā uictor, sed
 ubiq;

ubiq; uictus premium ingens, & planè odiosum ex
male gestis rebus, peruersa ratione, & malo exem-
plo retulisse uideretur.

Iani Vitalis.

Disce meo exemplo Mezeriti, Rhulle, Procustes

Quæq; alia immanis monstra Tyrannis habet

Esse Deum ultorem; qui iam Moncata Triquetra

Sordidior Verre, publica pestis eram,

Diripui mundi reginam proditor Urbem

Sed fuit haud uotis par ea præda meis.

Deniq; qui fueram terrarum maxima clades

Iuueni meritis funera digna meis.

Ictu obij glandis, calones inter, & inter

Lixas, in pelago Parthenopæa tuo.

Si laudare licet sese, mea plurima laus est

Quòd potui inuitus semper habere Deos.

Sub effigie Petri Nauarri.

PETRVS Nauarrus qui admirabilium
operum machinator & artifex excindē
dis ab imo arcibus, toto orbe famam est
consecutus, hoc subagresti cultus atq; o-
ris habitu fuit. Familiariter autem nobis cognitus (ut
ipse dicebat) nauali disciplinæ ut in Cantabria moris
est, sese aliquãdiu dedit, sed mox fastidito mari in Ita-
liã ductate Fortuna peruenit, ea spe & uitæ cõditione
ut Ioanni Aragonio cardinali à pedibus seruiret, tran-
siretq; inde, mollioris aulæ otii detestatus, ad Lunese

bellum, atq; ibi sub Petro Montano Florentinis copijs præfecto aliquot menstrua stipendia triginta Liliatis denarijs fecit, sed qui mox duplici augetur stipendio quum supra gregarij militis captum, præcellentis ingenij operam præstaret, in excavaendis præsertim cuniculis, per quos immisis tormentarij pulueris fomentis, adeò terribiles intus flammæ excitare didicisset, ut obstructis spiramentis, uiolentia obluquantis intus flammæ, non moenia modò, sed & suppositæ etiam rupes excinderentur. Verùm Sergiano oppido à Florentinis in potestatem redactò, iterum maritimæ exercitationis munera complexus, multa litoribus Africæ, Punicis prædonibus infestus, detrimenta intulit. Ceterùm Gallico bello, uti decebat, ad Neapolim Magno Consaluo cohortis præfectus militauit, eo bellicæ laudis incremento, ut maximè Gallis formidādus, & Consaluo Imperatori apprimè carus ab efficacia inusitatæ uirtutis euaderet. Itaq; multis fortibus factis ad Canusium atq; Tarentum editis clarus, expugnata demum apud Neapolim Oui arce, stupendo suo artificio usque adeò mirus extitit, ut Galli eius portentosæ machinationis metu, reliquis præsidijs facilerè excederent, quum abripi in sublime propugnacula Megaris Insulæ scopulis imposita, & furentibus flâmis cuncta tremere, hisce-req; & perfringi, cum ruina multorum mortaliũ per spexissent. Tulit præmium spectata uirute dignum iudicio Magni Consalui: nam Alueti oppidi, quod est apud Lyrim non longè ab Aquinatibus, Comes specioso titulo appellatus est. Magno autem Consaluo Neapolitani

politani Regni præfectura detracto, atq; aduecto in Hispaniam, quum Franciscus Xymenes è sacra pecunia copias coegisset, ut in Mauritiam traiceret, Na uarrus unus omnium uirtutis nomine delectus est, qui classi & copijs cum Imperio præset. Eo bello mira felicitate pulsus atq; perterritis Mauris, & magno portu qui Mazalchibir dicitur & Orano celebris emporij urbe potitus est. Inde cursum extendit in Numidiã illatusq; in Olcachithem sinum Bugeam urbem gymnasio nobilem atq; opulentam cepit, atq; eadem felicitate lōga Punici litoris spatia præteruectus Tripolim quæ magna Leptis olim fuit, inter Syrtes, terra mariq; expugnatam, magna Pœnorum strage edita expugna uit. Quibus rebus feliciter gestis elatus successu in Mœnicem Insulam, quæ hodie Gerbis est, retro flexa classe descendit, ut Girapolim Barbari Reguli sedem expugnaret. Sed copias descendentes in terram, & cum Barbarorum equitatu qui infestus lacesebat, præliãtes, uti accidit in maximis Augusti mensis ardoribus, usq; adeò uehementis sitis afflixit, ut neque ordines seruare, quum puteos quærirarent, neq; repugnando cōsistere possent, sed redire ad classem coactæ sint; tanto tumultu, ut quum longè à uadoso litore naues abessent, nec scaphæ sufficerent, maligna multitudo milium in litore trucidata sit, inter quos Garzius Toletanus summæ nobilitatis & spei iuuenis qui ad Imperiũ classis ab Hispania mittebatur, interiit. Exinde nusquam ferè Nauarro Fortuna arridere uisa est. Nam aliquãto post, quum transuectis in Italiam Africanis legio-

nibus improspere Bononiam tentasset, & funestissime
 denum cum Gallis ad Rhauennam conflisset, captus
 duri carceris in Gallia biennium est perpeffus. Sed quum
 uir fortis atq; insolens contumeliae, ex tot & tantis uir
 tutis atq; industriae suae meritis, à Ferdinando Rege non
 redimeretur, abdicatis antiquis muneribus, Francisci
 Regis militiae sese addixit, postquam auare contempus
 à sua gente Rege uideretur. Praestitit inde fortem ope-
 ram cum Heluetio, tum Veneto bello aduersus Cas-
 rianos; uerum non eadem Fortuna Ligustico bello sese
 implicuit. Nam quum seram opem ferens Genuam ad
 uenisset, expugnata urbe, atq; direpta à Piscario &
 Hispanis, in eo tumultu captus est, seruatusq; Neapoli
 circiter triennium in arce noua, quam ipse manu ce-
 perat, usque ad pacem in Hispaniam cum captiuo Re-
 ge constitutam. Nam tum utrinq; captiuus omnes dimit-
 tebantur. Direpta autem urbe Roma captoq; Ponti-
 fice, quum Lotrechius ad liberandum Pontificem in
 Italiam transisset, expugnatisq; aliquot urbibus Cas-
 rianos persecutus ad Neapolim uallata castra fecisset
 obsessis diu hostibus is exitus belli fuit, ut tredecim fe-
 re post dies, quam pestilens morbus Lotrechium Du-
 cem cum multo maxima exercitus sui parte absump-
 sisset, eadem tunc eneectis fere cunctis singularum na-
 tionum Ducibus uix signa tantum dimidiarum cohor-
 tium constarent, Nauarrus & Michael Salassius (quod
 ipsis & Lotrechio multum antea faciendum fuit) sese
 ad Aucrsam recipiendi serum consilium susciperent,
 & Casariani pariter erumpentes deserta castra, &
 semi

Semiencis passim & miserè iacentibus hostibus indefensa inuaderent, persecuti demum abeuntes & Nauarrum, & Salassum comprehenderent. Salassus ipse à Vastio humaniter susceptus, commendatusq; medicis quòd graue uulnus dextero genu acceperat, triduo post interijt: Nauarrus uerò inter quorundam militiò contumelias, in antiquum noue arcis carcerem coniectus est, eo uitæ euentu, ut quum Aurantius uictor Andegauensis factionis aliquot Proceres iussu Cæsaris securi percussisset, & eadem pœna Nauarro bis rebellibusq; capto immineret, cum lethali affectum morbo custos arcis Hicardus, tanquam Hispano homini & rebus in Africa aduersus Barbaros gestis inelyto, hoc indulgeret, ut parua mora tanquã propinqua iam morte, parati carnificis manus elaberetur; quanquam nõ desint, qui eum extrema instantis fati suspiria trahentem, stragula uestis operimento suffocatum existimēt.

Ferdinandi Balamij Siculi.

Quid uicisse astu potius quàm uiribus hostem

Quid sit & aggeribus cingere castra nouis,

Quidue sub effossis ima tellure cauernis

Moliri ut tota moenia mole ruant,

Ostendit belli Dux inelytus arte Nauarrus

Ad Lybiæ cladem natus & exuium.

Vidi ego quum Drepani ratibus consterneret equos

Et streperent curuis agmina littoribus.

Multorum clade ut Lybicas appulsus ad oras

Protinus euersa est diues opum Tripolis,

Captorum spolijs classes onerantur Iberæ
 Et uehitur longo præda opulenta mari.
 Quòd si tanto operi non fata infensa fuissent.
 Rege sub Hispano Punica Regna forent,
 Sed certè hanc laudem seruant tibi numina Cæsar,
 Et tua captiuæ gloria gentis erit.
 Quæ restant monumenta tui uir magne laboris
 Hæc Iouij, & uatum scripta diserta dabunt.

Sub effigie Maximiliani Sforziæ
 Mediol. Principis.

HIC est ille Maximilianus Sforzia, qui in
 signi beneficio Iulij Pontificis, & Helue
 tijs, Venetisq; armis paternum in Re-
 gnũ restitutus, neq; ore quicquam Sfor-
 zianæ stirpis generosis uultibus respondit, neq; inge-
 nij indole & moribus quicquam dignũ ingenuo Prin-
 cipe ad paterni spiritus similitudinem exprimens ad
 Principatum attulit. In omni nanq; actione sordidi a-
 nimi & planè uecordis cogitationes absurdo sæpe ser-
 mone stolidoq; afferre uidebatur. Ex interuallis enim
 quædam modò peracris prudentiæ, sed fugacis; modò
 subtilissimæ suspicionis, & inconstantis sensus, modò
 labantis memoriæ, & nonnunquam conceptæ & cre-
 scentis insanix argumenta præbebat; ut pote qui inte-
 riorem tunicam, & subligacula non permutaret? nec
 offenderetur odore sordium sponte enascentium, nec
 pediculorum aspectu, eos frequentes progignente dê-
 fissima

fiffima atq; impexa coma. Ocreis etiam coriacijs qui-
 bus pedes & tibias induebatur, frigidam aquam non-
 nunquam immittebat, ut pedes refrigeraret. A qua re-
 rum fœditate quandoque discedebat, quum hæc mol-
 liter reprehendentes summi uiri Prosper Columna,
 Raimundus Cardonius, ipseq; etiam purpuræ habitu,
 & armorum autoritate uerendus Sedunensis Cardi-
 nalis bene lotum & tersum esse iuberent, & ad elegan-
 tem uestis cultum deducerent; Quandoquidem in ea
 correctione uel cubiculariorum monita, uel illustriū
 fœminarum iucundæ suasiones nihil proficiebant; Me-
 dicisq; tantum curandus ita relinquebatur, ut cuncta
 remedia uiolenter repudiaret, nec unquam uti impe-
 riosus se Principem esse obliuisceretur. Franciscū ger-
 manum fratrem ex arcano oderat, obrectatione do-
 minatus, quum ille sapientior & potior administran-
 do imperio haberetur. Per hæc interualla multis arti-
 ficijs depulsa atra bile, eo tenore gessit Principem, ut
 quod ueræ conualescentiæ indicium erat, grauiores cu-
 ras Senatoribus demandaret, ipse autem uenationis
 & aucupij uoluptate aut iocunda familiaritate illu-
 strium fœminarum oblectaretur, & iam non insanus
 ad bellica consilia & munia se conuerteret. Ingruen-
 tibus siquidem Gallis ad Nouariam obuiam profectus
 adeo fortiter & alacriter se gessit, ut inuisitata uirtute
 deletis hostibus insigni uictoria potiretur, quanquam
 eosdem hostium duces Tramulium & Triuultium atq;
 eosdem sociorum præfectos, qui supremam ex perfidi-
 dia Ludouico patri calamitatem attulissent, hisdem in

campis uti nomini suo fatales exhorresceret. Per hunc modum fide atq; uirtute Heluetiorum confirmatus ambigua salutis spe quum pleriq; ueneficis potionibus et fascinatione quadam conuulsam ei mentem crederent Principem gessit usque ad aduentum Francisci Gallie Regis, qui capto ad radices Alpium Coctiarum Prospero Columna, cum Heluetijs demum memorabili acie iuxta Mediolanum confligit, uictorq; inde Mediolano potitus Maximilianum in arcem compulsum obfedit, mirisq; machinationum artificijs, quæ Nauarri ingenio parabantur, conterritum, atq; intestinas suspectam insidias ad deditionem compulit, ea conditione ut in Galliam honestum traducendæ uitæ præmiū ferret. Non defuit promissis Rex ingenio clemens, ac omnia quæ ei obseruato potius quam custodito tribui poterant, liberaliter concessit. Sed ille amissi Principatus memor, et iam mentis propè compos, miseræ suæ et dedecoris gnarus, quū sepe ad ueterē ingenitæ uesaniæ morbum recideret, post aliquot annos, dum Franciscus frater qui in eius locum à Leone Pontifice fuerat reductus, oppugnaretur à Cesare, et à Clemente Pontifice enixè defenderetur, uagæ febris morbo oppressus interijt.

Placidij Placentini.

Hostibus expulsis Regno præfectus auito
 Gestabat Princeps aurea sceptrâ manu
 Nec quæ sceptrigerum deceant coluisse, fatentur
 Inculti mores, ingeniumq; rude.

Attamen hic fato fretus, felicibus armis
 Nonnunquam uictor mira Trophæa tulit,
 Idq; breui gaudens inuitus Regna reliquit
 Hostiliq; miser concidit hospes humo.
 Non huic insignes titulos celeberrima uirtus:
 Sors dederat ludens, uis inimica rapit.

Sub effigie Philiberti Aurantiij
 Principis.

OC lacteo colore & subtonsa fla-
 uente coma, cæruleisq; oculis ciere
 prælia solitus erat Philibertus Au-
 rantius, ab Arausio uetere Romano
 rum Colonia, cui progenitores im-
 perabant, uocatus. Fuit is Salonia apud Burgundos il-
 lustri familia editus, proptereaq; Cesari Carolo ap-
 prime carus, quoniam eius genus non obscura propin-
 quitate cõtingeret. Erat Philibertus Gallica alacrita-
 te belli cupidus, quamobrem tametsi erat tyro & pla-
 nè iuuenis, non admodum difficile fuit, ut in Italiam si-
 cuti magnoperè capiebat, à Cesare mitteretur, exor-
 tum fortè bello inter Cesarem atq; Pontificem. Ve-
 rùm spes eius Fortuna elusit; nam ab Hispania soluens
 in medio navigationis cursu ab Aurianis triremibus,
 qua tum regi Gallo operam nauabant, est interceptus
 neq; prius à Gallis custodia ulla conditione emitti po-
 tuit, quàm beneficio renouati fœderis, quo utrinque
 captiui, & ante alios Vgo Moncata, & Petrus Na-

uarrus sine pretio dimittebantur. Exinde Borbonio
 adhaesit, à quo uti erat & strenuus & acer bellator,
 commendante Cesare totius equitatus praefecturam
 promeruit; in idq; munus adeò ardenti seruidoq; inge-
 nio incubuit, ut iuxta Placentiam à Pontificijs hosti-
 bus tumultuaria in pugna circumuentus, & equo pe-
 nè detractus amissis cristis ægerrimè sese periculo ex-
 plicans, elaberetur. Quamobrem ab hostium ducibus
 sibi iterū pugnaturō comiter peteret, ut pecunia illi-
 co se redimi paterentur, si casus incidisset, ut in eorum
 potestatem deueniret; utpote qui custodia iterum in-
 cludi, & se bello à quo petebat laudem excludi nollet;
 & uarijs spectata uirtutis operibus atq; periculis fa-
 mam omnino adipiscendam arbitraretur. Aduenit nō
 multo post è Germania Georgius Fraispurgus cū qua-
 tuor legionibus, quibus postea Borbonius se ducē prae-
 buit, quum Georgius graui correptus morbo Ferrar-
 iam secessisset. His copijs sese adiunxere ueteranæ Hi-
 spanorum cohortes, concedente Antonio Leua qui in
 praesidio Mediolani persistebat. Itaq; cum hac mole co-
 piarum in Bononiensem agrum est descensum prae-
 unte equitatu qui obuia quæq; aedificia barbara cru-
 delitate succenderent; nec quisquam ferè Ducum qui
 Pontifici, aut Venetis & Gallis militarent, reperi-
 us est, qui obstare ferro & flammis cuncta uastantibus au-
 deret; atq; ita superatis alpibus nemine iter eorum de-
 morante, aut saltuosis Apennini in locis à fronte prae-
 pediente, ad Urbem Romam conuolarunt, magna for-
 te Aurantij, qui oppressis passim Pontificiæ ditionis in-
 colis

colis ingentem fecit prædam, cadenteq; Borbonio in
 limine captæ Urbis, uniuersi exercitus Imperator est
 appellatus. Letus itaq; tanto imperio, cui supra qua-
 draginta milia hominum parerēt, à quibus Vrbs Ro-
 ma improuiso capta immanissimè uastabatur; nihil
 antiquius habuit quàm perducta undiq; fossa, arcem
 dispositis præsidijs circumuallare, ut Pontificem &
 magnam Senatorum partem, qui exterrefacti subita
 irruptione hostium in arcem confugerant, in potesta-
 tem cum pretiosiore eorum gaza redigeret; parumq;
 interea miserrimi Populi omnibus tormentis excru-
 ciati, eiulatu & lachrymis permoueretur, quum inter
 se Germani atq; Hispani, hisq; nihil mitiores Itali, aua-
 ritia, libidine, crudelitateq; contenderent. Ceterū Au-
 rantius quū interdum obequitando circumuallatæ ar-
 cis munitiones, & custodias inspiceret, ab emissa sclo-
 petto accuratius glande sinistra in mala paulò infra
 oculum graue suscepit uulnus; sic ut eo uulnere postea
 non planè scilicet obducta cicatrice rubente mala de-
 formis euaderet. Adhæserunt Aurantio cuncti ferè è
 Gallia exules Borbonij autoritatē secuti, quos pesti-
 lētia usq; adeò atrociter mox uexauit, ut ex his notior
 Lorsiuus ipsiq; maxime familiaris cū sodalib. interiret
 & Germanorum atq; Hispanorum corpora pestilenti
 lue correpta, omnibus in locis tumularentur. Dedito
 autem Pontifice, & perpetua statione custodito, prio-
 rum Regum animos generosus incesit pudor, quòd
 sacrorum Princeps ad ludibrium totius terrarum orbis
 gentium, usque ad eò indignè atque nefariè summis

iniurijs multaretur; atq; ita Francisci Gallia, & Hæ-
 rici Britannia Regum auspicijs Lotrechius Alpes tra-
 iecit, ut Pontificem detractis Vrbe Barbaris carcere li-
 beraret. Qua de causa periculo territus Cæsar, ut im-
 pietatis infamiam effugeret, Pontifici ut se auro redi-
 meret concessit, quo militi ad tuendam Neapolim per-
 recturo stipendia solucrentur. Itaq; Pontifex persolu-
 ta pecunia arce post septimum mensem clapsus, ad Or-
 bitum Tusci agri Urbem se contulit. Aurantius uerò,
 & Alonsus Vastius copias Vrbe eduxerunt, ut Lotre-
 chio longitudinem Italiae iustis factis itineribus emetiē-
 ti, & in Apuliam contendenti apud Troiam oppone-
 rentur. Quo in loco Aurantius & Vastius Lotrechium
 facta prælij potestate displosisq; tormentis prouocan-
 tem resistentes subsiterunt, ignobiliq; discessus prope
 rantia Neapolim contenderunt, quum oppida cuncta
 Lotrechio aut expugnanti, aut in deditiōem recipiē-
 ti, Gallica uexilla passim attollerent. Aurantius com-
 pulsus in urbem Neapolim, & planè circumuallatus
 urbem à militibus sensim direptam ita à Gallo hoste
 seruauit, ut Lotrechius ducesq; omnes cum multo ma-
 xima parte exercitus ingruente pestilentia, & bello,
 & obsidioni finem imponerent, & Aurantius nō suæ
 uirtutis, sed in sperato Fortunæ commodo letaretur.
 Ab hac uictoria Aurantius capite atq; fortunis An-
 gauensis factionis Regulos qui præproperè rebellas-
 sent, acerbissimè multauit, ac inusitata atq; præcipiti
 liberalitate eorū bona militibus suis diuisit, usq; adeo
 prodigè, & inconsultè ut Cæsar id grauiter ferret, cū
 Regnum

Regnum non sibi sed Aurantio & militibus seruatum diceret. Sequenti autem anno Aurantius cum omnibus copijs in Etruriam euocatus est à Clemente Pontifice qui patriam sibi omnino Caesarianis armis recuperandam existimabat, postquam Florentini cum Gallis isto foedere; & transmissis contra Caesarem auxilijs consentirent. Ea autem Florentiæ urbis cœpta atq; instituta est obsidio, ut pertinacia obfessorum ciuium constantiam hostium adæquarit; urbsq; tantis opibus oppugnata est, ut nec undecimo quidem mense multiperessi incommoda; perdomiti, erumpendum potius, & prælij uel iniquissimi aleam pro libertate subeundam esse, quam de deditioe agendum decerneret, è Pisisq; auxilia accersenda arbitrarentur, ut ualidius cum uirtutis, tum & peruicaciæ suæ supremum ederent conatum. Tum uerò accidit, ut Aurantius de aduentu auxiliiorum edoctus, consilium caperet tam necessarium, quam ipsi fatale atq; hostibus, scilicet obuiam eundi, atq; in uimere confligendi. Igitur partitus copias cum Ferdinando Gonzaga qui castra tueretur; ipse cum delecta parte exercitus contra hostes contendit; hisq; occurrit in Pistoriensium montibus apud oppidū Gabinianum, non procul ab eo loco in quo Romanos Petreio Duce, Catilinam sudisse, atq; interfecisse incolæ memorant. Florentinorum copiae quibus præerant in fronte Ferruccijs ciuis Florentinus, ex mercatore repente Dux factus, in tergo Paulus Rentij Ceritis filius eo consilio circiter septē milia hominum per alta, atq; ardua loca iter habebant, ut uim hostilis equitatus

uitarent, & non magno circuitu quanquam salebroso ad urbem deferrentur. Iam Gabinianum oppidum intrabant, quum apparuere Caesarianorū signa, quibus conspectis properantius quā decebat Ferrucciani in oppidum sese inferre cœperunt; ut loco munito, si hostis urgeret equius se defenderent. In laxatam itaq; & gressum intendentem hostium aciem Aurantius equitatu procurrere iussit; ipseq; pugnandi audius paululum antè prouectus, dum per arduum atq; impeditū tramitem in hostem ire properat, glande traiectus prius ferè omnium cadit, quum à parte alia Alexander Vitellius hostes inuasisset. Nemo ferè uel suorum, uel hostium cadentis Aurantij casum animaduertit, sic ut non prius quā à uagante eius equo qui erat spadix, & phaleris albicanteq; crista conspicuus cecidisse nosceretur, quo spatio Florētinae copiae fusæ deletæq; sūt & Ferruccius intra oppidum interfectus, & Paulus captus. Cadauer Aurantij uti erat laciniæ atq; armis expoliatus à lugente armigero ita sarcinario iumento impostum est, ut inuolutum uili gausapa, utrinque pendentibus brachijs & cruribus, & capite luctato Pistorium deferretur, & tanquam uictori solennes inferiæ dicerentur; non iam obscure hominibus Dei magni ultoris uim agnoscentibus, postquā nefarii belli præcipuos Duces Borbonium, Moncatam & ipsum Aurantium, tribus fulminibus uindicata impietate sustulisset.

Benedicti Varchij.

Aspice quàm toruo meditans fera prælia uultu
 Spiret adhuc, gestetq; oculis ac pectore Martem
 Auratis fulgens Princeps Aurantius armis.
 Quem tristi Italia fato, genitumq; ruinis
 Tybri tuis, atq; Arne tuis, non optima nostris
 Gallia produxit, misit Germania damnis.
 At tu (uerùm aliter neuerunt fila sorores)
 Auranti Philiberte ingens Salonia proles,
 Dum res immodicas, dum regna Oenotria, magna
 Dum sceptrum Ausonia, dum totius orbis habenas
 Mente agitas, uoluisq; atros sub corde furores,
 Quum propè bis senis iam mensibus oppugnares
 Vndiq; desertæ pulcherrima moenia Floræ,
 Dum properas multis cum millibus obuius ire
 Ferruccio, prohibere parans ne transeat, ipse
 Ipso in principio conflictus protinus omnes
 Ante uolans, ictu glandis traiectus ahenæ,
 (Quo Catilina loco pœnas dedit impius olim)
 Infimus ut miles, primo cadis impete, & illa
 illa tua in tenues spes tecum euauit auras.

Sub effigie Pompeij Columnæ
 Cardinalis.

AMBIGVAM equidem famosi nomi-
 nis sui laudē reliquisse uideri potest hic
 ipse Pompeius Cardinalis, quum miro in-
 genio diuersissimi muneris partes aptis-
 simè impletet, & in sacra purpura mitratus, & mili-

tari in sago galeatus, non periti modò, sed affectati etiam sacerdotis ante aras, & in castris prouidentissimi & strenui Ducis officia exequeretur. Nam ad utrũq; munus, cum per amplum excelsi corporis habitum, tunc grauis pariter & periocundi oris gestum, & facundiam illustrem, quò oporteret, decentissimè transferebat. Sed factiosa in Vrbe, aulaq; omnium maledicentissima de se promiscuè famæ materiam ingenijs præbuit, moribus suis impensè laudandis, aut peracerbè lacerandis; ut pote qui modò temperatis atq; illustribus utriusq; disciplinæ consilijs, modò turbulentis actionibus claresceret, quibus Clementem ab se præclaro studio ad Pontificatum prouectum ita circumuenit & oppressit, ut Bonifacij Octauæ funesta memoria renouata uideretur; unde odium ualde ingens apud multos, singularem uerò gratiam apud Cæsarem promeruerit. Cæterum quibus de causis ab amicitia Clementis discesserit, ruituræq; patriæ arma intulerit, diffusè à nobis perscriptum est, eo in libro, quo ipsius Pompeij uitam syncera fide ad posteros misimus, admirandam utiq; potius quàm imitandam. Vir enim ingentis animi efficacissimæq; uirtutis & industriæ (modò factionis odium faceffat) non ipso tantum Pompeij nomine, sed Magni item cognomento dignus existimari potuit; nisi infaustus senator, & malus omniuo ciuis uastata patria, & Senatui, & Populo Romano apparuisset. Ad extremum qui exequijs intermortuæ patriæ, & capti Pontificis tragœdiæ interfuerat, ciuitatis resurgenti, & restituti Pontificis simulachrum uidere

dere potuit. Verum secus ac optabat maturo fato cecidens, Clementem biennio antecit, quum apud Neapolim Regno administrando Præfectus à Cesare post comestas ficos biferas quas multa niue refrigerarat, in complexu Augustini Nyphi clarissimi philosophi intergris sensibus expirasset, anno ætatis quinquagesimo tertio, quum Carolus Cæsar comparatis ingentibus copijs Solymano in Pannoniam redeunti ad Viennam occurrisset.

Iouij Iunioris.

Virtutem mirata tuam, tuâq; inclyta facta

Letata est tanto Roma superba uiro,

Virtutem illa eadem indoluit, tuâq; inclyta facta

Ingenio cuius Roma casura sui.

Sic patriæ carum uirtus te fecerat; orbi

Illam eadem in gratum reddidit, & patriæ.

Sub effigie Aloisij Gritti.

MEMORABILE profectò exemplis
Fortuna edidit in Aloisio Gritto elegantis certe homine, sed supra æquum ambitioso, audacissimoq; dominatus. Eadem enim illa uti leuis & insolens sæpe conuertitur, ut se humanarum rerum dominam ostendat, & arrogantiam nouorum hominum petulantissimè castiget. Grittus namq; Barbarico cultu, cum pictæ, talarisque toge, & inflexi ad aurem pilei, qui ex pretiosis sibirianarū pellibus constaret, tum superbo incessu, & ser-

mone prætumido, Proceres Turcas referebat. Is Andrea Gritto, qui postea Veneti Senatus Princeps extitit, ex Græca concubina Byzantij genitus atq; educatus, se totum in familiaritatē Othomannicæ aulæ Principum, & Turcici sermonis consuetudinem deditit, tanta ingenij solertia, ut ex mediocri mercatore insignis publicanus euaderet; uno præsertim mirificè fauente Habraymo purpurato, qui eum in uectigalium licitatione subleuabat, & supra competitorrs Turcas impotenter efferebat, unde Gritto magnæ opes atque insignis authoritas creuit, quam florentis patris dignitate, splendoreq; domus & cõuiuijs, multaq; largitione rerum elegantium, in omnes profusus atq; munificus tuebatur. His commercijs Habraymo quarendarum gemmarum cupiditatem iniecerat, quarum flagrantissimo studio Solymanus ipse teneretur. Earum autem delectatione usq; ad insaniam prouecta, Gritus ex frequenti indicatura certissimus erat aestimator & solertissimus etiam mango, cuius artificij secretiorum domi tabernam haberet. Disserebat uerò sapièssimè nihil omnino uel ad dignitatem totius ornatus, uel ad exprimendam summi atq; Augusti Regis maiestatem in longè maximo Imperatore speciosius, & luculentius haberi, ipsa lectissimarum gemmarum multiplici copia atq; apparatu. Itaque usq; ad insaniam Solymanus, toto terrarum orbe perquisitas, et magno emptas pretio in unum coegit, ut his cuncta instrumēta cubiculi, & equestris cultus, atq; etiam podij parietes exornaret. Cellam enim argenteis atq; aureis laminis cir-

nis circumseptam erexerat in extremo hortorum suorum angulo, quo utriusq; Bosphori pelagi spatia prospectaret. Sed mirè ad Solymani spatium responderunt galea aurea & sceptrum; & crystallinum operoso inclusum auro speculum, quæ ingenio Gritti adiuuenta & sabrefacta Venetijs, propter gemmarum admirabilem copiam, cælaturæq; præstantiam, octuaginta myriadam aureæ monetæ pretium excedebant. His inuentionibus quæ ad fastum superbissimi Regis arriderent, summam Grittus gratiam adeptus est, ita ut spe adipiscendi honoris inter Bassas sensim ad Mahometis sectam transiturus crederetur. Itaque secutus Solymani castra, quum ille oppugnatum Viennam in Noricum usq; processisset, & Ioannem Zapolium Transsylvaniæ Vayuodam insigni liberalitate in Pannonia Regem constituisset, Grittus nouo Regi adhæsit, præstitiq; ei operam militarem aduersus Germanos, & eos Hungaros qui Ferdinando Regi fauerent. Vbi uerò Ioannes & autoritate Solymani, & Turcarum auxilijs in Regno confirmatus est, incessit Gritto grauioris ambitus libido, usq; adeo ingens, ut non obscure ad Pannoniæ Regnum aspiraret. Ioannes namq; quod pacificum cum Ferdinando, & pace frui percuperet, Solymano suspectus euaserat, quod ingratis atq; indignè facere uideretur, qui aliunde foeda pactione firmandas opes suas arbitraretur, quam à uirtute fideq; inuictissimi Imperatoris, qui Regna dono dare, & ex priuatis hominibus Reges efficere consueisset. Propterea Grittus legationem sibi in Pannoniam impetrauit, ut Hunga-

ricis inspectis rebus operam daret, ne alicunde Otho-
mannico nomini contumelia pararetur. Hac spe Grit-
tus cum amplissimis Solymani mandatis, magnoq; ser-
uorum, & Turcarum comitatu Byzantio profectus,
per Moldauiam ubi Petrus Vayuoda, Solymani incer-
tum hostis an socius imperabat, in Daciam peruenit,
quæ hodie Transyluania dicitur. Ibi quum constituto
prætorio Prouinciæ conuentum habiturus crederet-
ur, citarenturq; proceres, Americum Cibacchum Va-
radinensem episcopum, & eundem cum militari præ-
sidio uetere Hungarorum antistitum cōsuetudine pro-
uinciæ præsentem, quòd tardius ad edictum ueniret
noctu ad Braxouium castra labentem inuadi, & per
Ianum Dociam Hungarum interfici iussit, ut sublato
summæ potentiæ æmulo, passim cæteris formidatus ad
Budam contenderet. Sed uir æquè ambitiosus & cru-
entus in uestigio admissi sceleris pœnas dedit. Nanque
ad cædem sacrati & nobilissimi uiri uindicandam ere-
xere e Stephanus Maylatus, & Gotardus genere Saxo,
ipsi Americo propinquitate atq; amicitia coniun-
cti. Atque ita supra quadraginta armatorum milia in
unum coegere, adortiq; Grittum ad oppidum Mege-
s, eo euētū obsedere, atq; oppugnauere, ut destitutus spe
auxiliorum, quòd neq; præfecti Turcæ Nicopolita-
nus, & Samandrensis, transire Danubium ueriri, non
facilem operam laturi forent. & Ioannis Regis præsi-
dia longè abessent, se hostibus dedere cogeret, atque
eo modo ostentans Solymani diplomata ad prætorium
Gotardi atq; Maylati deductus, iussu eorum exorto
Hunga-

Hungarorum ululatu, tanquam hostia Americi manibus mactatur: irucidato eius comitatu, & direpta gazza. Duo eius liberi adolescentes: quorum natu maior Antonius ad Agriense sacerdotium erat destinatus, Moldauis traditi sunt, à quibus aliquanto post immaniter necantur. Doccia ipse comprehensus, qui auctor & suasor Americi cædis fuerat, magno ludibrio à sæuiente turba dilaniatus est. Atque ita qui Regnum affestabat, gazam omnem quæ erat pretiosissima uitamq; simul & liberos puncto temporis amisit.

Fabij Segnij Florentini.

Tegmine Barbarico capitis; cui purpura & aurum
 Intextum gemmis radiat splendore corusco
 Insignem cernis iuuenem, & fulgentibus armis
 Byzanti genitum Graia de pellice Gritum.
 Ante alios Regum Regi gratissimus omnes
 Hic fuerat Solymo; tenebrisq; emersus ab atris
 Prodierrat superas paulatim in luminis oras,
 Sed nimis ardentem rebus tumidumq; secundis
 Dum miserum torquet regnandi dira cupido,
 Quæ solet, in præceps deiecit culmine ab alto,
 Vertere funeribus claros Fortuna triumphos.

Sub effigie Alfonsi Ferrariæ
Principis.

IN Alfonso Ateſtino Ferrariæ Prin-
cipe, ut ex ſeuero, & peracri oris
ductu coniectari licet, & nos uidi-
mus, ingenium egregiè firmum ſta-
bileq; & præcellens, quocunq; ex-
tra literas uerteretur, enituit. Abdi-
carat enim planè uir cuncta iocundæ adulationis &
morofæ grauitatis lenocinia, iſſis plerunq; cognata
Principibus: Quandoquidem ſingulas cogitationes, et
ſingula propè exercitamenta corporis, ad bellicas ra-
tiones reuocaret, & nihil omnino molle aut remiſſum
complecteretur, uel ipſa naturæ conſuetudine, uel ne-
ceſſitate tot incumbentium bellorum, quæ omnem in-
ertiam, uel deſidioſis excuterent, & uirum, uti oport-
tuit, cum ſalutis, tum dignitatis ſuæ memorem excita-
re, & ad inſitam uirtutem factis extendendam incita-
re poſſe uiderentur. Itaq; Alſonſus à nobis peculiari
uolumine celebratus, uti magnanimum bello Ducem,
atq; optimum pace Principem decuit, ſubacto corro-
boratoq; multis periculis ingenio, firmoq; ſemper pe-
ctore cuncta aduerſæ Fortunæ iacula tam fortiter ex-
cepit, quàm feliciter auertit. Trium nanq; maximorū
Pontificum diuina atq; humana arma, odijq; perpetui
inſidias, tanta inſracti animi conſtantia ſuperauit, ut
glorioſam triplicis triumpho lauream, ſi de Pontifice
hoſte triumphare ſas foret, meruiſſe dici poſſit. Obijt
Alſonſus

Alfonfus climacterico anno proquinquus, quū liberos ad certissimam frugem contendere conspiceret, & nato iam sibi nepote in spem longæ successionis letaretur. Hisdem autem diebus concepit febrem quibus nūciata ei mors est Clementis Pontificis, ob idq; excessit è uita se ipso lætior quòd primis comitiõrũ diebus Farnefium Cardinalem, Pontificem renunciatum fuisse didicisset, quasi nihil sibi optatius & melius accidere potuerit, quàm quòd pro implacabili hoste, ueterem amicum, à quo omnia facillè impetranda forent, quæ Atefinæ domus imperium stabilire atq; augere possent, esset habiturus.

Rainerij.

Quàm bene bellipotens Alfonse ex aggere tundis
Barbara terrificis agmina fulminibus,
Sulphurea quum in nube, atq; igne coruscus abeno
Ceu superum æthereo quum tonat axe pater,
Obuia prosternis generi monstra horrida nostro;
Sic eat, ò qui almam diripit Ausoniam.

Quàm bene & æquoreas incuntes flumina puppes
Et Venetum armatas in tua sceptrata manus
Disijcis atq; alto figis rostra area templo
Martia uirtutis signa secunda tue.

Suspensam ut cernant classem, stupeantq; nepotes
Utq; eat Hadriaco celsior Eridanus.

Quin Iuli eludis robur, rictusq; Leonis,
Atq; inclementes in tua fata dolos.

Macte animo: felix nato Hercule, & Hercule patre

Quo cum alta inuicto nunc teris astra pede.

Faerni.

Clementem postquam Medicem, cui tempora nuper

Tiara cingebat triplex,

Extinctum Alfonso Dux audiit, illicet acri

Correptus ægritudine

Illius mortem est properata morte secutus

Funusq; iunxit funere.

Præ luctu periisse, inquis, nimioq; dolore?

Immo id quidem præ gaudio.

Sub effigie Hippolyti Medices
Cardinalis.

OC Hungarico militari cultu Hippolytus Medices Cardinalis quum è Pannonia, ubi Legatus apud Cæsare fuerat, abeunte Solymano redisset, à Titiano pictore eximio Venetijs se pingi iussit. Hunc Iulianus Leonis Pötificis frater Urbini exul ex nobili uidua suscepit. Infans in ipso uitæ simul & mortis limine, quum cum mater admissi stupri impio pudore necari iussisset, ancillæ misericordia seruatus est. Creato Leone Pontifice triennis cum nutrice Romam uenit, tanta uerò suauissimi oris indole, sermonisq; festiui lepore mirabili extitit, ut Pontifex eo ad pedes ludente mirum in modum oblectaretur, & ea specie in coenaculo Vaticano à Raphaele

Cuti

(uti uidemus) exactissime pingi iuberet. Vbi adoleuit,
 literis liberaliter est institutus. Ostendebat enim ingenium
 habile ad omnia perdiscenda imitandaq;. Ei naque supra
 etatis captum ante omnia mira uis inerat poetici spiritus; sic ut Virgilij secundum Aeneidos
 librum in Etruscum sermonem lepidissime uerteret, & proloquia
 Hippocratis ab arte medica, in usum bellicae disciplinae, emulatione
 festiuissima transferrentur. Sed non multo post a literis ad exactum
 totius musicae studium deflexit, peritissimo quoq; artificum & pho-
 nasorum sibi ascito, pariq; flagrantis ingenij cupiditate, omnis
 symphonicae modulationis, organis usq; adeo erudite pertractatis,
 ut praedulcis cytharæodus, lyristes numerosus, fistulator eximius,
 & incomparabilis tibicen euaderet; cenochora; item argutissimis
 percurreret digitis, quando aerea etiam membranæq; tympana
 bellico crepitu militares animos excitantia, diuersissimis
 concentus numeris editis, cum nostrorum, tum Barbarorum more
 stupenda imitatione perpulsaret. Quum in his studijs iuuenili
 alacritate totus esset, Clemens eum legit in Senatum, ratus eum
 ad grauitatem animi componi posse. Ex arcano autem id Pontifex
 petebat, ut Hippolyto sacris initiato, Alexãder eius patruelis
 iuniore Laurentio genitus, Etruriae principatus solus potiretur,
 quod tum propter ingenij firmitatem quanquam esset literarum
 expertus in sistinendo tuendoq; dominatu potiore existimaret.
 Verum Hippolytus purpuræ honorem ita contempsit, ut Clemens
 eum indignis sacro ordine studijs & uo-

luptatibus deditum, grauiter increparet, dedecoran-
 temq; nihilo secius senatoriæ amplitudinis dignitatem
 importunæ insanie pœnas citò daturū diuinaret. Nā
 ad theatrales ludos, equestresq; decursiones, edendaq;
 simulachra præliorum sumptuosi & uarietate gaudē-
 tis ingenij libidinem detorserat: quāquam præter hæc
 incredibili magnarum uenationum cupiditate incen-
 sus, numerosum insignium canum & nobilium equo-
 rum apparatus grauißima impensa tueretur; tanto
 etiā uitæ splendore, ut in medijs nemoribus apud fon-
 tes, totius aulae, Romanorumq; iuuentuti frequentissi-
 mē epulum daret. Quæ omnia Clementem è tanta cla-
 de Urbis carcerisq; miseria nuper emersum, egētemq;
 pecunia, & quod augendo mœrori plurimum intere-
 rat, natura parcissimum, mirabiliter uulnerabāt. Nec
 diu post Pontificē lethalis inuasit morbus, & eripuit;
 cuius morte quāquam in Hippolyto suscepta uitæ stu-
 dia minimē refrixissent; is tamen in comitijs opportu-
 nissimē se collegit, multosq; secum ex ueteribus amicis
 perducens Farnesio Cardinali, ut Pontifex renuncia-
 retur præcipuus extitit suffragator; Cuius studij cum
 mox pœnituit, præter spē Anconitana legatione quæ
 sibi per interregnū proniße fuerat, indignissimē frau-
 datus. Quæ ex re, animo uehementer perturbato, in-
 uidere apertius Fortunæ fratris, atq; eius uitæ insidia-
 ri cœpit, deprauantibus eum, atq; impellentibus Flo-
 rentinis, ueteribus Mediceæ familiæ inimicis, Princi-
 pe eorum Philippo Strozza. Hos enim exilio pulsos,
 Hippolytus in amicitiam receperat, & arcanis consi-
 lijs

lijs usq; adeò inconsultè adhibebat, ut fratri, ex subita
 rio tormentarij pulueris incendio, execrabile exitiũ
 machinaretur. Eo siquidem sublato dominatum Florẽ
 tiæ adipisci se posse per exules, uanissima cogitatione
 confidebat. Sed Dij immortales immane abominati fa
 cinus certa indicia Alexandro detexerunt. Quæ om
 nia Alexander per Cæsaris legatum Paulo Pontifici
 detulit, comprehensusq; est eius scelesti consilij cõscius
 Octavianus Zenga ex Hippolyti satellitibus. Qua per
 strictus infamia, & non uano pauore correptus, quòd
 suas fortunas, & sacerdotia à Pontifice cupidissimè pe
 ti crederet, in Tyburtem agrum profugit. Nec ita mul
 tò post conuerso ingenio, perspectaq; exulum maligni
 tate, cum fratre redire in gratiam, & conditiones pa
 cis à Cæsare petere constituit, qui tum in Africa bellũ
 gerebat. Sed quum nauigium nauigaturo Neapolim
 pararetur, ad oppidum nomine Iter Appiæ uia impo
 situm non procul à Fundis subsistens, in mortiferam
 febrem incidit, paucissimisq; diebus iuuenis longè om
 nium eruditi ingenij nobilitate, decore uultus, & illu
 stris uitæ splendore florentissimus, ex humanis est cre
 ptus; magna hercle exulum letitia, magnoq; Pontifi
 cis commodo, quum hic eius spolijs nepotes suos dita
 ret; illi uerò uno auulso alterum tanquam fratris ope
 destitutum, uti mox euenit, faciliè tolli posse diuinaret,
 & subinde inducta ueneni suspitione eius criminis no
 tã Alexandro affigere conaretur; sed ea suspicio pror
 sus inanis euasit, cum præcipui eius comites Danthes,
 & Bellingerius, ac Raynaldus, eadem autumnalis cæ-

li maligna intemperie periissent. Relatum in Urbem
 eius funus, Urbanae multitudinis ordinumq; omnium
 uerissimae lachrymae, quod antea surda in Vrbe nemi-
 ni contigerat, per triduum decorarunt, quum tumul-
 tuario apparatu lugentium Afiorum & Aethiopum
 humeris adibus suis inferretur. Nam praeter hos pra-
 stantissima omnis eruditionis exquisitarum artium in-
 genia, patrono inexhaustae liberalitatis ante diem e-
 repto orbata destitutaq; de Fortunae saeuitia conquire-
 bantur. Eius namq; domus ex omnibus cogniti orbis
 gentibus uirtute animi aut corporis proceritate con-
 spicuos, liberaliter admittebat; uidereq; erat homines
 diuersissimo sub caelo natos, eundem dolorem ex heri-
 morte, eandemq; tristitiam, sed dispari uultu garrituq;
 dissono, contundendo pectora, sulcandog; ora ungui-
 bus, praeserentes. Gaudebat siquidem ille mirum in mo-
 dum quod Barbari uiginti amplius linguarum in eius
 coenaculis recenserentur. In his fuere Numidae Regu-
 lorum sanguine progeniti, qui equitadi desultandiq;
 peritiam spectantiu oculos admiratione compleret. His
 accedebant Tartari sagittarij incomparabiles, & Ae-
 thiope qui in luctatione & palestra quosq; ualidissi-
 mos anteirent. Ex India porro natandi, urinandiq; pe-
 ritos, quibus studijs iuuenili feruore impense deditus,
 tanquam magistris ad emulationem utebatur. Turcas
 autem tanquam ad expedienda arma promptissimos,
 in uenationibus ita exercebat, ut interdum noctuq; cor-
 poris custodiae praecipuos adhiberet; egregio certe e-
 xercitationum genere, nisi dignitatis oblitus, per ua-
 nita-

nitatem ostentandi militaris ingenij, salutis quoq; aleã
 stultè periclitari, quàm familiæ atq; ordinis decus tue-
 ri maluisset. Non inane autem prodigium imminente
 morti suæ præstruxisse uidetur, quum pro argumen-
 to insignium suorum, crinitum cometem iuuenili atq;
 amatoria uanitate gestaret, qua specie diro olim fulgo-
 re in celo ardens C. Iulij Caesaris necem portendisset.

Antonij Vaccæ.

Floruit Hippolyte, & tecum fato occidit uno
 Quod reliquum antiquæ laudis, & artis erat.
 Id tua claudebat totum augustissima quondam
 Orbis terræ instar quæ domus una fuit;
 Nec tibi magno animo quisquam se æquasset & ausis
 Grandibus, aut larga, munificaq; manu;
 Nec poterat Fortuna tuis multum addere rebus
 Quum iuueni iniecit mors uiolenta manum.
 Tunc bis te undenis de gentibus ora clientum
 Fleuerunt, cineres condideruntq; tuos.
 Tantus eras, tamen inuidiam uitare nequisti
 Liuoris cæcos nec superare dolos.
 Scilicet obuia quæq; sibi domat ardua uirtus,
 Sed domuisse unam non potis inuidiam est.

Sub effigie Francisci Sforziæ
Mediol. Principis.

INSIGNI hercle humanariè
rerū exemplo Franciscus Sfor
zia secundus, inter maximè æ
rumnosos Principes diuq; alter
næ Fortune fluctibus iactatos
censeri potest; ut pote qui triē
nis cum patre Regni sui pena
tibus eiectus, unum & uigesimum annum in exilio ui
tam sæpe inopem, & inter spes & metus ualde solici
tam transegerit, peccata aliena potius quàm sua sem
per lugens atq; inde pœnas expectans: nec tamen un
quam animum despondens, quod in eo fatalis propè
fortitudinis & infractæ constantiæ documentum fuit.
Post exactum paterno Imperio Maximilianum fratrē
ipse quinquennio post, communibus Leonis Pontifi
cis, et Caroli Cæsaris armis reductus, grauissima insta
urati toties belli à Gallis hostibus pericula subiit. Sæ
pe cum penituit bella suscepisse, quæ sibi nihil ar
mis exercitato, egentissimoq; pecuniæ, semper nouas
& propè inextricabiles rerum difficultates importa
rent. Quibus malis qui ab initio studiosissimè expeti
tus fuerat, Insubribus demum odiosus & grauis, & no
tis propè omnium damnatus euaderet; usq; adeo cre
scente inuidia propter innumeras, & nunquam desi
turas cogendæ pecuniæ acerbitates, ut nonnulli eum
tollen-

tollendū arbitrarentur, & inter alios Bonifacius Vi-
 ecomes ex familiaribus aulæ insigni cum perfidia e-
 quitantem impresso pugione supra humerum ad cer-
 uicem, sed leui ictu uulneraret, elapsusq; tot circumstā-
 tium prætorianorū diligentiam, pernici uectus equa
 intactus effugeret. Tria bella tribus prælijs Cesariano
 præsertim auspicijs consecerat, quum Lotrechū
 ad Bicoccam, Gofferium Amirantem & Heluetios ad
 Sesithem amnem superasset, & demum Prospero &
 Piscario Ducibus, Ligures Genua capta subegisset.

Quarto autem bello quod longè maximum Rex Frā-
 ciscus ipso ductante, Galliæ Cisalpinæ intulerat, quum
 uictus prælio Rex hostis ad Ticinum, captusq; fuisset,
 ita secundo euentu Sforzia letatus est, ut totius uicto-
 riæ fructu excluderetur, accusareturq; proditiōis à
 Piscario atq; Antonio Leua, qui Cisalpinæ Galliæ im-
 perium non Sforziæ, sed Cesari partum uolebant, ita
 ut Sforziam exitiali calumnia circumuentum in arce
 obsiderent, & totius ferè ditionis urbibus spoliarent.
 Non tulere indignitatem atq; insolentiam iniuriæ Pō-
 tifex Clemens, Venetusq; Senatus, atq; ipsi demū Galli
 ex hostibus socij & defensores facti, quod omnium in-
 teresset ad salutis & libertatis tuendæ nomen, Sforziā
 conseruare, nec externis rapacissimis Cesaris militi-
 bus Italiam diripiendam præbere, pati q; ut unus Cæ-
 sar tantis auctus opibus, cæteris ad arbitrium impera-
 ret. Sed Fortuna sua pertinaci libidine Cesari fauens,
 omnes qui aduersari insingerēq; potentiam ausi sunt
 ita perculit, ut cum magna clude prosterneret. Verūm

qui armis Sforziam tueri frustra conati sunt, iusto de-
 mum consilio, hoc à Cesare precibus impetrarunt, ut
 Sforziæ parceretur. Igitur Cæsar in Italiam uenit, Bo-
 noniæq; suscepturus insignia Imperatoriæ maiestatis
 de manu Pontificis, euocatum eò Sforziam sub fide pu-
 blica benignè complexus, paterno imperio restituit;
 atq; eo modo pace facta, aliquantò post Cæsar Sfor-
 zia cœlebi, Christierni Daniæ Regis filiam, ex eius ma-
 tertera genitâ, cõnubio iunxit. Quibus nuptijs, quòd
 confirmari authoritas Sforziæ uidebatur, ingenti, sed
 nequaquã diuturno gaudio Insubres lætati sunt, quòd
 pax inuecta, Prouinciam summis affectam detrimen-
 tis, ad pristinum opulentia otium deductura crederet-
 ur. At superis minime uisum est Insubrum miserijs fi-
 nem imponere, atq; ita Sforziam quòd aliter fieri nõ
 poterat, nouæ nuptiæ delitijs indulgentem, ex leui lip-
 pitudinis initio sustulerunt, tum fortè quum Cæsar Tu-
 neto capto ex Africa Neapolim rediens, ad triumphũ
 Romam à Paulo Pontifice uocaretur. Tum enim de-
 functo Principe Insubres tantis lachrymis elatum lu-
 xerunt, ut eo prodigio imminētes calamitates, quibus
 postea acerbitate Cæsarianorum Præsidium Prouin-
 ciæ conturbatæ opes conuulseq; sunt, prænucciassẽ
 uideantur.

Faerni.

Franciscus hìc situs secundus Sfortia est
 Insubrium Dux, cuius Imperium atq; opes
 Nunc asperis nunc prosperis euentibus,

Fortuna forsq; multiplex exercuit.
 Atq; ille nunc ciuilibus, nunc exteris
 Petitus armis, Gallicisq; & Beticis,
 Mediusq; Reges inter aduersarios,
 Suprema ad usque Fata regnum patrium
 Seruauit, & prudentia fretus sua
 Armis uim apertam fregit, atq; astu dolos.
 Nunc hic quiescit paruus è tanto Duce
 Puluis cinisq; & nudula umbra mortui.

Sub effigie Basilij Moscouiæ
 Principis.

ABTRVSA penitus ad Boream præter Hercynios saltus, Arctooq; uertice subiecta Moscorum Regna, intacta olim Romanis legionib. nec planè Græcis scriptoribus nota, Sigismundus Sarmatarum Rex latissimè nobis aperuit, quum armis cum Basilio eius gentis Principe ad Orsam iusta acie contendisset; quam innumerabilis eius gentis equitatus foedè profligatus est. Tum enim primo Romæ de uictoria parta supplicationes decretae sunt, quòd Mosci à Polonis & Lithuanis, modò Rhuteni, modò Moscouite uocati tanquam secuti Græcorum opiniones, à Romano Pontifice dissentirent. Sed Basilius qui adoptari in Regem scuti ex Demetrio Legato accepimus, ex Principe honestiore scilicet speciosioreq; titulo cupiebat, pace facta cum Sarmatis, non semel cum Maximiliano Cæ-

fare Clementeꝫ Pontifice per legatos suæ gentis, latè
 nobis Regnorum suorum fines & opes indicauit, quū
 ea tantum mercatorum sermonibus occiduis Europe
 populis innotuissent, & tum maximè quum Deme-
 trius Legatus ad Urbem missus, cuncta exactissimè, u-
 ti Latine peritus lingua retulisset; iubente Pontifice,
 ut memorabilia quæq; descriptis Regni finibus & gē-
 tium moribus, in peculiarem à nobis commentarium
 conferrentur. Qui liber non semel impressus extat,
 quo excusari facile possumus, si Basilius breuiore quā
 decet Elogio perornetur. Is quem diximus Demetrius
 Legatus qui Regis imaginem hoc habitu nobis pictā
 detulit, percunctantibus referebat, latissimos esse Re-
 gni fines, qui ab Oriente Volgam amnem attingant,
 Tartarorum Regna à Moscis dirimentem; Ad Aquil-
 onem Succorum & Liouum extremis terminis co-
 hereant, & ad Occidentem ad Boristhenem usq; pro-
 tendantur; A Meridie autem Tanaitis & Taurica
 Chersonesi ad Meotidem paludem Tartaris Præcopi-
 tis qui sunt in Europa proximi sint. Regio in uniuersum
 campestris est, ad segetem parū felix, cera, armen-
 tis & pellibus pretiosis ferax. Basilius equitatu abundat,
 utpote qui quum opus est, ducentorum milium e-
 quitum numerum efficere possit. Regiam habet Mos-
 sca in urbe, quæ à præterlabente Mosco amne nomen
 accipit. Arcem habet in morem prope nostrum ædifi-
 catam & tormentis permunitam. Paruo sumptu alit
 exercitum quum Regni iuuentus omnis, edicto arma
 capere cogatur, nullo propè adiuta stipendio. Ipse per
 Legatos

Legatos bella gerit; auarissimè imperitat, nec largitio-
 ne in quenquam utendum putat, usq; adeò illiberali-
 ter, ut legatos suos à magnis Principibus redeūtes cū-
 ctis muneribus expoliet; atq; ita accidit, ut bello infē-
 lix existime iur: Quandoquidem inuicti populares edē
 ctis pareant, neque fortissimè propugnent: Sic ad Or-
 sam uicti pro uictoria magnum luctum toti Moscouiæ
 retulerunt. Nec ingruentibus in Moscouiam duobus
 simul Tartarorum Regibus, quisquā repertus est Dux
 fortis uel strenuus miles, qui pro salute patriæ propu-
 gnaret. Mahometes nanq; Gyraus qui in Taurica re-
 gnabat, & Absa, qui ad Citracam Volgæ in Hyrcaniō
 erumpentis emporium imperabat, cum singulis exer-
 citibus Moscouiam inuaserunt, ferro & flammis cun-
 cta excindentes, & id quidem impunè, quum Basilius
 tantæ moli hostium impar, & consilij inops, usq; adeò
 trepidè profugisset, ut sceni cumulo cōderetur. Eo mo-
 do Mahometes & Absa germani fratres iunctis ad Co-
 lumnæ exercitibus, ad urbem Moscam castra fece-
 runt: haud dubiè urbe atq; arce potituri, nisi Germa-
 ni tormentorum libratores, magnam Tartaris cladē,
 & trepidationem intulissent, quū Basilius absens per
 Syngrapham Mahometi se perpetuò tributarium pro-
 fessus, quibusdam datis muneribus impetrarit, ut à Mo-
 sca discederent. Itaq; Tartari onusti infinita præda, in-
 cedijs euasata regione, infinitam prope captiuorum
 multitudinem abduxerunt; sic ut Mosci, & in Tau-
 rica Turcis, & apud Citracam diuersis Cassij maris
 incolis uenundati sint; neque Basilius postea tametsi

quereretur se à Gyraeis fratribus qui bellum nõ indixissent, deceptum falsis inducijs atq; oppressum quicquam memorabile aduersus perfidos hostes gessit. Ex inde Basilius Salamoniam uxorem tanquam sterilem repudiauit, & in monasterium detrussit, superinducta Helena nequaquam primarij uiri filia, & secundum Helenam, aliam minimè prioribus nobiliorem ducturus uideri potuit: nisi fama increbuisse, Salamoniam intra sacrata septa filium peperisse qui in Principatus hæreditate succederet. Nec multò post Basilius bello semper infelix & semper soppes, graui oppressus, pituita mortem obiit; his profectò repudijs infamis, & uti impotenter rapax, & nusquam liberalis aut benignus apud suos inglorius; hoc etiam ab turpi Ioannis patris æmulatione probro oneratus, quòd à fœminis abhorre diceretur, aliò scilicet translata libidine, quoniam inueterata consuetudine apud Moscos, more Græcorum, adolescentes amare fas esset. Primores nanque gentis, & cuncti equestris dignitatis ordines honestorum ciuium liberos in famulatum sibi asciscere, militiaq; erudire consueuerunt.

Iouij Iunioris.

Et si te nullis insignem fama trophæis
 Basili sine laude per orbem,
 At semper uictum referat, semperq; subactum
 Horribili in certamine Martis.
 Sarmata quum toties te fuderit, atq; Gelonus
 Obruerit tua castra sagittis,

Et tua

Et tua Regna ferox pubes populata Scytharum

Te patria solioq; fugarit;

Non ingrata tamen tibi se debere fatetur

Haud meriti immemor Itala tellus,

Nanq; tuo nobis ignotos munere Moscos,

Et Scythici Borealia cæli

Regna aperis, Tanaimq; trucem, penitusq; repostata

Perpetuis sub nubibus Arcton.

Sed quid Hyperboreos ueterum mendacia iactat

Riphæo sub cardine montes?

Basili nobis cæcam tu discutis umbram.

Nos ideo pro munere tanto

Ritè tuam effigiem Lari ueneramur ad undam;

Nomenq; immortalè sacramus.

Sub effigie Antonij Leuæ.

EMO ex his qui seculo nostro ab Hispania in Italiam uenerint, & post Magnum Consaluum aliquid præclari nominis militiæ sint consecuti, ipso Antonio Leua uel ingenio acutior uel illustribus bello factis præstantior euasit. Huic nanq; Nauarrus miserabili uitæ exitu clarus, facile cedit. Ingenti herclè uirtute Antonius nusquam frè uestigijs eius abscedente Fortuna, quod longè maximum in toto militari negotio semper existimatum est, frequētibus prælijs sepius uictor, & si fors iniquior uictoriæ successū eriperet, nunquam uictus uideri potuit. Diuinè siquidem prouidendo, & grauitè enitendo, hostium consilia præ-

uertere, & quæ iam apud eos parata essent atq; instrua
 etæ præoccupare, aduersariorum immodicos conatus
 admirandis dolis eludere, & quum res posceret uehe
 menti atq; expedita manu infringere atque retundere
 didicerat. Quod enim mirū est nullo propè præcunte
 magistro, nullaq; prorsus adiutus bellicæ educationis
 disciplina, & impiger miles & acer præfectus, impro
 uisis & fortibus consilijs, celeritateq; præsertim, Dux
 felix euaserat. Ceterum Antonius planè adolescens, et
 ut ipse nobis narrabat, adhuc imberbis, Sancij Marti
 ni patruī alæ equitum præpositus, anno secundo post
 secularem ea classe uectus in Italiam uenit, qua Eman
 uel & Valentijs Benauidij fratres, & duo Aluaradi
 pater & filius transuecti sunt, aduersus Gallos opem
 ferentes. Ipse genus ducebat è Cantabria, quæ una om
 nium Hispaniæ prouincia, optimorum terra marique
 militum feracissima existimatur. Sed antea Antonius
 iusta in acie hostem non uiderat, quàm egregiè & ad
 Gioiam aduerso, & ad Terranouam secundo prælio,
 illic constantis, hic uerò maximè ardentis & imper
 territi bellatoris laudem est consecutus. Interfuit de
 mum Rhauennæ Cardonij signa secutus, quo funesto
 prælio non ignominia, sed laudi fuit incolumem eua
 sisse. Sic enim Cesennam se recepit, ut plerosq; milites
 ex itinere conseruaret; atq; ipse demum instaurata alæ
 eodem Cardonio & Prospero Columna Ducibus, ad
 Cisalpinæ Galliæ bellum proficisceretur. Post mortem
 uerò Iulij Pontificis, Leoni, Carolo Cesari coniuncto,
 in expellendis Gallis operam nauauit, usq; adeò dilige

tē & strenuā, ut iam inter summos Duces consilio per
 spicax, & manu egregiē fortis haberetur. Ab hac fa-
 ma iam planē clarum, ea quæ secuta sunt bella claris-
 simum fecerunt, quum obsessus Ticini à Francisco Gal-
 lia Rege, sese pertinacissimē defendisset; cum excidio
 quidem nobilissimæ urbis; quum alendo præsidio, ne-
 que fortunæ ciuium, neq; templorum donaria, neq; lu-
 culentæ domus excisæ deformatæq; sufficisset. Sed hæc
 Ticinensium calamitatem, inexpiabilemq; inuictæ e-
 gestatis dolorē aliqua ex parte minuere uisus est Rex
 ipse tanti nominis ingenti prælio uictus & captus. Ve-
 rum ad eam uictoriam ad quam parandam Leua ma-
 gnum eruptione sua momentum tulit; nequaquā pax
 allata est, scilicet ut alia orirentur bella, quibus ferti-
 lissima Italiae provincia militari licētia uastaretur. Nā
 quum Leua Cæsarianiq; Duces Sforziam grauibus ca-
 lumnijs implicitum apud Cæsarem maiestatis accusas-
 sent; & in arce obsedissent, consternati ad arma Ita-
 liae Principes in unum seruitutis metu consensissent,
 hostes ex socijs facti, longē omnium luctuosissimū bel-
 lum excitarunt, eo euentu ut Antonius Mediolani ob-
 sessus, multis secundis prælijs longē clarissimus ducum
 euaderet, existimaretq; neq; humanis neq; diuinis re-
 bus esse parcendum modò decus suum & Cæsaris di-
 gnitatem tueretur, & stipendij loco singulas urbes, sin-
 gulosq; earum ciues militibus immanissimē diripien-
 das concederet: ipseq; imperiosus multis undique par-
 tis uictorijs terribilis atq; opulentus, aduersus tot ho-
 ste s inuictus aduersa arma sustineret, & Sforzia per-

deditionem eiecto, tanti Principatus Imperio potire-
 tur. Sed Cæsar ad clementiora consilia conuersus, post
 captum Pontificem, atq; eum iam euastata Roma car-
 cere liberatū, Sforziam restituit ea conditione, ut An-
 tonius, tuendæ Italiae Dux copiarum deductis, & in
 Græciam Hispanis militibus misis, Mediolani relin-
 queretur. Nemo enim eo potior gerendo bello Cæsari
 uidebatur, & quanquam euastante cunctos artus po-
 dagra non aliter quam sella succollantibus seruis ue-
 heretur, nunquam Ducis munia, nunquam ullum mi-
 litie laborem omisit, aut intermisit; ut pote qui lectica
 in aciem illatus non semel cum hoste conflixerit; semel
 apud Landrianum fuso captoq; sancti Pauli Comite
 Regiæ stirpis Gallorū Duce, & ad Caracam ad Lam-
 brum flumen superato Iacobo Medice, qui cum Helue-
 tijs auxilijs aduenerat. Ea Antonij authoritatis atque
 peritiæ opinione adductus Cæsar, ex Africa Tuneto
 expugnato uictor rediens, ipso presertim Leua au-
 thore, Gallie bellum intulit. Qua in re nihil Antonio
 ægritudine affecto, & cunctis distorto articulis peper-
 cit, quin eum secum in Prouinciam adduceret. Id bellū
 propter rei frumentariæ difficultates & celi inclemē-
 tiam, secus ac putarat Antonius tractu durius, atq; exi-
 tu asperius fuit; sic ut ille languore animi, & dolore
 corporis oppressus, ad aquas Sextias in castris fato ce-
 dens, cum bellicis laboribus, tum ardenti gloriæ cupi-
 ditati suæ finem imponeret, natus annos quinquagin-
 ta sex. Funus Mediolani adornatum insigni pompa,
 celebratumq; est.

Astus Annibalis, mors sagacis
Maturæ Fabij, impigrumq; & acre
Marcelli ingenium, celerq; cursus,
Et uelox uia Claudij Neronis
Hæc si singula singulis pararunt
Aeternum decus, & perenne nomen;
Quanto in me omnia quum simul Graduus
Vnum contulerit, mage ipse Lethes
Vndas despiciam, minasq; Fati?
Quid quod mi attulit, & nouos honores
Ac uiuam effigiem meosq; uultus
Musæa Iouis domo dicauit?
Nec non & titulis referta nostris
Conscripsit monumenta docta, & omni
Aere & marmoribus perenniora.
Felicem effigiem, o meos triumphos
Hoc præcone ter ampliusq; claros
Ecquem iam mihi conferat uetustas?

Ant. Vulpij.

Quum semper uincas, totis licet artibus æger,
Consilio non ui, uincere Leua doces.

Rainerij.

Hic Leua est; Leua Hesperia laus maxima terræ
Quæ Betis tumidas in mare fundit aquas,
Implicitus cunctis morbo artibus, horrida bella
Artibus, & ferro, gessit & explicuit.

Sub effigie Alexandri Medices
Forentiæ Principis.

AGNO hercle singulariq; uti apparuit, aut insanè more suo, aut atrociter iocâis Fortunæ prodigio editus est hic quem spectas thoracatum, transuersaq; rubra fascia Cæsariæ factionis studium ostentâtem Alexander Medices, ad Etrusci Imperij fastigium ideo prouectus, ut inde grauiore casu interrupta felicitate præceps daretur. Hunc Laurætius iunior, qui Umbriæ Principatus titulos affectauit, ex materna ancilla surtiuo congressu susceperat; Alfsinsina auia tenui cultu educarat, quum filius Laurentius fato ereptus ex uxore Bologna Regiæ stirpis, masculam prolem minime suscepisset. Quibus de causis uiuète Leone in subsidium pereuntis stirpis ita receptus est, ut Clemens demû Põtifex Etrusco dominatu dignû existimaret, quòd Hippolytus patruelis ad tollendam emulationem honori sacræ purpuræ destinaretur. Visus enim erat Alexander corpore atq; ingenio habili tractandis armis aptior, quum Hippolytus uiuidæ mentis acumen ostenderet, ad literarum studia paratissimum. Sed oppresso demum Cæsariæ armis, captoq; Clemente Pontifice in eo statim inusitata calamitatis turbine Florentini defecerunt; atq; ipsi Alexander & Hippolytus publico decreto Medicea domo exturbati, atq; in exilium acti sunt, ea cõditione ut deserti mox & inopes in subalpino agro ad Taurinum aliquandiu uitam degeret, donec

donec conuersa Fortuna Pontificis Hippolytus gale-
 ro ornaretur, & Alexander iam pridem duobus in
 Præcutinis oppidis donatus à Cæsare in clientelamq;
 receptus gener ascisceretur, & Florentinis demū lon-
 ga obsidione perdomitis uetereq; exutis libertate à Cæ-
 sare collato Principis titulo præficeretur. Verum is
 dominatus Clemente iam mortuo breuem atq; turpissi-
 mum exitum tulit. Nam Alexandrum sextum iam re-
 gnantem annum, & præclara iusti & constantis Prin-
 cipis argumenta præbentem, ita uoluptates Venereæ
 sensim occuparunt, ut qui inuidioso Principatus nomi-
 ne lætabatur, facilem sibi in necem aditum aperiret,
 tanta quidem socordia, ut post insidias, quas ei Hippo-
 lytus nefarie tetenderat, diligentissimè uitatas, in alte-
 rius propinqui, familiarissimiq; sodalis inusitatâ per-
 fidiam incideret. is erat Laurentius Medices etate æ-
 qualis, sanguine coniunctus, nulla laceffitus iniuria, et
 magnis affectus beneficijs, menstruaq; stipendij obstri-
 ctus liberalitate, qua maximè eius perfidie fama præ-
 grauari potuit. Eum nanq; hic tam improbo quâ per-
 fidioso promissi lenocinij nomine in domum suam su-
 umq; cubiculum & lectum facile perduxit adamate
 mulieris aduentum mentitus, sic ut incautus atq; miser-
 rimus Princeps à cæteris omnibus accuratè cauere so-
 litus, quàm ab ipso proditore quem maximè diligeret
 mactaretur. Intempesta nanque nocte altè stertentem
 Laurentius gladio per costas adacto transfodit, pro-
 pereq; ereptum, & acceptum uulnus acri morfu uim-
 dicantem, admouentibus manum duobus seruis quos

induxerat, quinque uulneribus confecit, impetrataq;
facile à Præfecto tessera publicis uectus equis Bononiã
effugit, patriæ libertatis oblitus, occupante animum
salutis cura, ut intactus euaderet. Nam qui liberatæ pa-
triæ laudem appetisse uideri uolebat, nihil plus tanto
admisso facinore effecisse iudicatus est, quàm ut Prin-
cipe amicitissimo nefariè atque ignobiliter interempto,
Cosmum ex priuato odio capitalem hostem suum, ad
Etrusci imperij potentiam quã ueræ uirtuti Fata pro-
mittebant, proueheret, & ipse demum publico Sena-
tus iudicio damnatus, obiterq; Venetijs angusto in cal-
le trucidatus, parricidij poenas daret.

Antonij Vaccæ.

Post belli clades uarias, & funera seuis
Motibus Etruscæ ciuilibus edita terre
Quum populos placida compostos pace tenerent,
Per scelus agnati me perfida dextra nefandi
Sustulit, & spes ille meas, spes ille meorum
Atq; suas omnes, & publica commoda fregit.
Vsq; adeò pensi, & sancti nihil improba ducit
Inuidia, atq; atro mens dira agitata furore.
Ergo iterum infectum ciuili sanguine ferrum
Mœsta parens assucto malo Florentia uidit,
Et luctu externata Ducem defleuit ademptum
Aurea compositis meditantem secula rebus.

Sub effi-

Sub effigie Francisci Mariæ Feltrij
Vrbinatium Principis.

EMO magnorū Ducum elegātius
et certius in tabula ad uerā imaginē
expressus est, quā hic ipse Feltrius
qui his suis armis atque coloribus,
hisq; triplicis imperij militaris insi-
gnibus Titiani summi pictoris manu delineatus con-
spicitur. Is Ioanne Rouereo patre Senogalliæ domino
& Urbis Praefecto, qui Iulij Secundi Pontificis germa-
nus frater fuit, & Ioanna Federici Vrbinatium Prin-
cipis filia genitus, adoptari in Feltriam familiā à Gui-
done Vbaldo auunculo cui Fata prolem denegarunt,
& Principatus hæres scribi meruit: Sic ut uim atq; ex-
peditum robur paterni generis, & efficacē bello pru-
dentiam, optimisq; constitutam legibus bellicose Fel-
triae domus disciplinam egregio temperamēto miscu-
isse credi possit, ut sese ad præclarissimum militiæ de-
cus efferreret. Adolescens nanq; ita tyronicinij arma in-
duit & exuit, ut penè prius quā miles, Dux summus
patruī copijs præficeretur, eo bello quo Ceruia atque
Rhauenna, & Ariminum, atque item Fauentia possessa
Venetis, Pontificio imperio sunt restituta. Nec mul-
tò post conuersis Iulij studijs bellum Gallicū est exor-
tum per causam indicti Concilij, quo Pontificis autho-
ritate funditus conuellendam impotēs armis Rex Gal-
lus susceperat. Eo bello Feltrius impar uiribus à Tri-
cultio summo Imperatore sic fesus est atq; exutus ca-

stris, ut ipsa Bononia malè tuente Alidosio Cardinale Bentinolis ueteribus tyrannis traderetur. Non tulit contumeliam Feltrius animo generosus, atq; inter delicti exercitus & amissæ urbis dolorem Alidosium ipsum authorem tanti mali oblatum apud Rhauennam trucidauit. Quod facinus in sacratum hominem, quàmquam ex eius malignitate nō immeritò editum, usque adeò Pontificem alienauit, ut Feltrius Galli Regis auspiciasequi cogitaret. Verum in Iulio aliquantò post illa exardens ira deserbuit, quum post aduersum Rhauennate prelium Gallis Italia pulsis ingenti uictoria potitus est, nec Feltrio ueniam petenti studiosi suffragatores è Senatu defuerunt, quibus in gratiam Pontificis ita restitutus est, ut Pisauri dominatu indulgentia & liberalitate morientis patruī donaretur. Sed Leone Decimo ad Pontificatum eucto contra ac rebatur multis de causis sæuū hostem expertus est, quum ille Laurentium fratris filium, uel impudenti cum iniuria Vrbinatum Principatu honestandum arbitraretur, quod tamen uel ab ambitiosa importuna foemina Alfonsina Laurentij auidi iuuenis matre, nisi post mortē Iuliani Leonis fratris, qui erat multis nominibus Feltrie domui coniunctus, impetrari potuit. Itaque Leo profana & sacra arma expediens imparatum immisso exercitu cui præerat Rentius Ceres tota Umbria, atque Pisauro expulit; nō secus ac Borgia Cæsar Guidonem Vbaldum eiecerat. Verum Feltrius non multò post coactis in unum ualidissimarum gentium auxilijs quæ confecto Veneto bello à Gallicis ducibus dimittebantur

bantur, usq; adeò graui impetu quæ amiserat recuperavit, ut Pontifici & Florentinis magnum terrorem incuteret. Feltrio nanq; aderant & studia militum & populorum uoluntates, & ingens animus cunctis militiæ laboribus atq; periculis par, quo Metauro amne pedibus superato, quum ipse Hispanorū ordines præiret & propemodum armatus & pedes enataret, Pontificij exercitus triplo maior ad primum hostis conspectum reformidata pugna in diuersa se recepit. Exinde Pontificij nusquam ferè uti multis affecti incommodis Feltrianos sustinuerunt, ac nisi Leo magnis propositis præmijs uenales quosdam Hispanorum præfectos corrupisset, & Vgo Moncata Cesaris nomine uniuersos ut Feltrium desererent induxisset, graue profectò uulnus Leo accipiens, pudendi, & parum equi belli pœnas subiisset. Eo modo proditus atq; desertus Feltrius Fortune iniquitatem ea animi magnitudine tulit, ut ubiq; Leonis hostes quæreret, exortòq; Gallico bello ad Lotrechium se conferret; apud quem alienæ uirtutis præcepta fastidientem sic egit, ut ille neq; manu, neq; consilio ipsius Feltrij usus Mediolanēsi Imperio à Cesarianis & Pontificijs pelleretur. Caterum in ea uictoria Leo mortem obiens inexpectatam Feltrio recuperandi dominatus occasionem dedit, propè sissimaq; hominum uoluntate in Umbria tanquam legitimus & exoptatus diu Princeps receptus est. Hæc tanta bellorum incommoda cum usq; adeò nauiter erudierunt, ut aucta & confirmata uirtutis opinione, quum ab ipsis Florentinis qui dudum hostes fuerant,

tum demum à Venetis summum militaris Imperij de-
 cus promeruerit. Veneti autem exercitus factus Impe-
 rator, uti tempora & prudentissimi Senatus mores fla-
 gitabant ueterem suum pugnacis ingenij ardorem sa-
 lubri iustæ & cautæ grauitatis temperamento mode-
 ratus est, quum ei robustissimæ externarum gentium
 & inuictæ legiones sustinendæ potius cunctando, quàm
 prælijs laceffendæ uiderentur. Ita enim patres bina Li-
 uiani temeritate cladeq; edocti, Q. Fabio parè, quàm
 M. Marcello duces malebant. Existimabat propte-
 rea Feltrius se satis fortem uereq; utilem Reipublicæ
 operam laturum, si nihil amitteret, & nihil prælij a-
 læ qua uinci posset, subijceret; Ludificaretur hostis
 impetum, munitissima castrametandi ratione, & ex-
 traordinarijs prælijs; commeatu atque pecunia indi-
 gos perpetuò fatigaret; quum uniuerso prælio ubi o-
 pus foret certaturus crederetur. His artibus contra ac
 aliqui existimabant, qui temerè externarum gentium
 uim contundi & superari posse putabant, summo ip-
 sius præconio Italia omnis seruata est, partusq; Sfor-
 zia, paternæ ditionis principatus, inuicta etiam hac
 qua respiramus tranquilla pace, in qua Feltrius supre-
 mis cogitationibus nihil prius expetebat, quàm ut in
 Turcas consensu Christiani orbis Regum iusta atq; in-
 superabilia arma uerterentur. Sed in hac honestissima
 cogitatione ereptus est, non fato quidem suo, sed mali-
 gnitate quorundam qui ei uenenum misceri iussisse re-
 feruntur; uti ex certissimis quæstionis tabulis, & tanti
 admissi sceleris confessione constat, quum hunc quem
 uir-

uirtutis merito colimus Guidonem Vbaldum, nō Vm-
bria modò dominatus, sed militaris etiam apud Vene-
tos Imperij heredem reliquisset.

Antonij Francisci Rainerij.

Mars ensem, clauam Alcides, dedit ægida Pallas
Et tibi celestum tela trisulca pater
Fulmina seu metuende manu, siue excutis ore,
Pars stupet ut celeri conijcis illa manu
Pars stupet altiloquæ donum immortale Mineruæ
Utq; cohortanti desuauit ore sophos:
His tu, & roboreæ persunctus munere clauæ
Vnde tibi æternum ab robore nomen erit,
Monstra domas, acies perrumpis, concutis urbes
Et latè undanti flumine sternis iter;
Quum patrias sedes, fuis tot millibus ante,
Inuicto & repetis Regna superba pede.
Dijs genita & genitura Deos, qui cuncta nouorum
Et ueterum æquiparas fortia facta Ducum.

Sub effigie Andreae Gritti Vene-
torum Principis.

NON rarum modò, sed prorsus admira-
bile intueri licuit, in Andrea Gritto, qui
nullo benigniore Fortunæ afflatu, sed
unis tantum inuictæ uirtutis auspicijs
Principatum adeptus est. Nemo siquidè ciuium æqua-
lium suorū in ipso iuuentæ flore pulchrior, nemo quē
uir esset & Senator, stature proceritate habituq; oris

& membrorum amplitudine celsior atque formosior
 fuit, nemo quàm perpetuis ferè bellis legati functus mu-
 nere periculosa arma tractaret fortior, uigilantior atq;
 constantior fuit; sic ut postea mirum non sit quum uni-
 uerso bello uictor de restituto patriæ Imperio, nõ cur-
 ru quidem laureato, sed opinione ciuũ & studio gra-
 tissimi populi triumpharit, si meritũ decus supremũq;
 in ciuitate titulum meruerit. Effectus uerò Princeps,
 & suis insignibus exornatus eam oris & persone di-
 gnitatem prætulit, ut omnes faciliè faterentur incom-
 parabilem æ qua magnitudine corporis & animi, atq;
 omnium bellica, tum ciuili uirtute extra inuidiam emi-
 nentissimum ciuem, supremo tanquam debito titulo
 fuisse honestatum. Ceterum Gritus qui uniuerso bel-
 lo uictor extitit, multis aduersis prælijs insensæ Fortu-
 næ suæ casus usq; ad eò constanter tulit, ut rediuiua sem-
 per uirtute, seipso maior & clarior appareret. Ab-
 diuana namq; acie, qua nulla Veneto nomini funestior
 incidit, quanquam profligato cæsoq; exercitu effugif-
 set, nihil tamen animum despondens maximo Reipub-
 licæ commodo Taruisium conseruauit; amissumq; fœ-
 dè Patauium felici astu summãq; uirtute recuperauit,
 atq; aduersus innumerabiles Cæsaris copias defendit.
 Brixie autem quum eam urbem Dijs inuitis tueri co-
 naretur, ea capta atq; direpta à Foisseio Gallorum du-
 ce in eius potestatem ita deuenit, ut in Galliã ulterio-
 rem carcere seruandus mitteretur. Conuerso uerò ci-
 uitatis studio quum Veneti Gallis propter Hispanorũ
 & Germanorum offensiones fœdere se coniunxissent

Noua-

Novariensi praelio dum rediret è Gallia spectator fuit
 sic ut uix ei elabendi spatium daretur, quum Helue-
 tici s forziæ operam longè fortissimā nauantibus, Gal-
 lorum exercitus concisus & profligatus fuisset. Vicen-
 tina porro acie qua temeritate Liuiani graue uulnus
 Venetis est inflictum, ita uictoris hostis manus effugit
 ut Vicentia obserata porta in murum funibus extra-
 heretur. Nouissimè apud Mediolanum quū Piscarius
 cum Hispanis per suburbana tecta in Gallica & Ve-
 neta castra perrupisset, capto iam Theodoro Triul-
 tio, qui Veneti exercitus erat Imperator, Grittus par-
 uo equi flexu è manibus hostium euolauit, deducen-
 tibus cum per obliquos tramites Græcis equitibus. Ve-
 rùm qui toties à Fortuna male multatus fuerat, supre-
 ma uictoria & Principatus compos extitit, Grima-
 noq; succedens praefuit Reipublicæ annos undecim,
 octuagenariòque maior quum fasellorum scuti illans
 appetisset, obortis torminibus uita excessit.

Adami Fumani.

Vt uigili doctoq; ratis simul aucta Magistro est
 Vndiq; ut acrij uerrant freta cærule uenti,
 Nec uentos, ualidæ sue timet secura procellas,
 Credere sed pelago, ac magnis se fluctibus audet:
 Sic duce te urbs prognata mari, sic Principe Grite
 Bellorum ut sciret magnos instare tumultus
 Bellorum metuit nullos interrita casus,
 Sed Martis dare se magnis cita motibus ausa est.
 Vt ratis illa cadem docto si cassâ Magistro est

Vt nulli nusquam turbent freta cœrula uenti
 Et uentos ualidasq; horret male firma procellas
 Credere ne pelago, aut ullis se fluctibus audet.
 Sic Duce te urbs bone Gritte, eadē sic Principe cas
 Bellorum ut uideat nullos instare tumultus (sa
 Bellorum metuit cunctos exterrita casus,
 Nec dubijs dare se Martis cita motibus audet.
 Vt gregibus Tauri, turres ut mœnibus altis
 Sunt decori, ut pelago naues cingentibus undis,
 Sydera uti radijs internitet aurea Phœbe;
 Sic tu, sic Venetum Imperij dum sceptrâ gerebas
 Notus eras Proceres inter bone Gritte superbos
 Corporis eximia specie, uirtute, animisq;
 Nostratum, ò salue Heroum ter maxime, tu nunc
 Et nostra posthac semper celebrabere Musa.

Petri Aluarij Romani.

Magnanimi inuictiq; Andreae picta tabella
 Quam cernis Gritti continet effigiem.
 Hic seuam toties Fortunam expertus in armis
 Fortunam intrepido pectore sustinuit;
 Mox pia se ad pacis conuertens munia, summos
 Pacatæ titulos promeruit patriæ,
 Consilioq; graui labefactam restituit rem
 Et Veneti fines protulit Imperij.

Sub effi

Sub effigie Iacobi Quinti Scotiae Regis.

TVARD AE familiae quae Dani-
ca erat stirpis usque à Saladini Sy-
riae Regis temporibus, Scotiae inser-
ta, quinque Reges, serie nihil inter-
cisa, eodem nomine ad exemplū Ae-
gypti Regum Solis discreti numeris in Scotia regna-
uerunt. Constat enim Macolmum qui Rex in Scotia
animi uirtute memorabilis fuit, Valterium nobilē pa-
riter atq; impigrum Ducem oriundum è Dania, uirtus
causa ad Stuardi dignitatem euexisse, quod in Sy-
ria insigni fama aduersus Saracenos Christianis in ca-
stris militasset. Eorum siquidem lingua Regij conuiuij
magister Stuardus appellatur, quod nomen postea in
familiam transierit; quod profectò inauspicatū quin-
que Regibus fuit. Nam primum huius nominis Iacobū
Stuardum superbè regnātem, coniurati familiares in
cubiculo trucidarunt: Secundum autem hostile castellū
incautius oppugnantem, diffracti aenei tormenti fru-
stulū interemūt: Porrò tertius à parricida filio ad Ster-
lingum iusta acie superatus atque interfectus cecidit
Quartus uerò huius pater, quū absente Henrico An-
gliae Rege, atq; in Morinis aduersus Gallos bellum ge-
rente, Angliae fines inuasisset, à Surreio Britannorum
Duce ad Floddon magna clade Scotis obrutis occisus
est; supersite hoc Iacobo puero atq; in Regni spem e-
ducato. Erat is natus è sorore Henrici Regis, quae coe-

lebis pertesa thalami non diu in tutela filij permansit quum Guliermo Angosio equiti Scotorum formosissimo nupsisset. Caterum puer à nutricijs cum summa fide liberaliter educatus uti erat forma insigni, Magdalenam Francisci Gallie Regis filiam in matrimonium duxit. Sed non multò post eam nulla suscepta prole amisit, sic ut iustis funeri persolutis, suadente eodè Francisco Rege, nuptias faceret cum Maria Claudij Lotharingie Principis fratris filia. Hæc erat ex Andegauensis Regie familie stirpe orta, quæ ueterum Prouincie Regum propinquitatem, & Neapolitani Regni iura respicit. His nouis nuptijs non diu letatus est Iacobus quum suscepta filia usq; ad eò leui morbo succubisset, ut nonnulli ueneno sublatum arbitrarentur; postquã deceptis medicis, qui ualidissimis iuuentæ uiribus polleret, per interualla morbi concidisset; ut uxori acrius bella à finitimis Anglis sustinenda relinqueret; appetente filiolum sibi in nurum Henrico Rege, ut ea cognatione Odoardus filius ex Ioanna Sameria susceptus, Angliæ simul & Scotiæ Rex efficeretur. Quæ res quibus multis artificijs & machinationibus Anglorum tentaretur, & David Conerus Cardinalis Scotus perfidia Normandi, & Ratuuij comitis esset interfectus, atrocissima adduxit bella, quorum is exitus fuit, ut puella cum matre uidua in Galliam classe transuecta Anglis connubij spem præcideret, & ab Henrico Gallie Rege eius stirpi inserenda serueretur.

Ludouici Dominici.

Si Rex, si iuuenis miserandum finis obiit

Quid

Quid doleo minimè, quippe Iacobus eram,
 Hæc pater, hæc atavi subierunt Fata Iacobi,
 Tam dira infelix omnia nomen habet.
 Vt minus infelix hoc tantum exulto, Iacobus,
 Hæres nullus erat tunc mihi dum caderem.

Sub effigie Vincentij Capellij Ve-
 netæ classis Præfecti.

OC splendido thorace, & purpurea
 trabea conspicuus fuit Vincentius Ca-
 pellius, quum apud Actiacum promon-
 torium Ambacij sinus, coniunctis cum
 Auria classibus, cum Barbarussa prælio certaturus
 crederetur. Is ab initio æquè grauis & fortis Senator,
 propter maritimarum rerum peritiam, acre, & con-
 stans grauisimis in rebus iudicium cum singulari ui-
 gilia coniuētū, faciliè promeruit, ut summus clas-
 sis præfectus crearetur, & tum maximè quum aducr-
 sus Barbarussam Othomannicæ classis Ducem, abru-
 pta uetere pace, foret dimicandum. Veneti siquidè Ca-
 rolo Cæsari inauspicato fœdere coniuncti cōsociatis
 classibus contra ueros hostes arma uertenda censue-
 rant, tanta spe uictoriæ, ut Barbaros tota maris pos-
 sessione se depulsuros crederent; quandoquidem ipse
 Andreas Auria cum Cæsaris classe primas in commit-
 tenda pugna partes deposceret, seq; ostensurum pro-
 ficeretur quanto ualidiores, & ad rem gerendam pa-
 ratiore Christiana disciplinæ triremes Barbaricis so-

rent, quæ nouo rudiq; remige, & non magnoperè per-
 ritis gubernatoribus uterentur; præterquam quòd ni-
 mero etiã multo plures essent, & in quo uictoriae cer-
 ta spes sita uideretur, ingentium etiam nauium præsi-
 dio cõfirmatæ; ad quæ scilicet præalta nauigia instru-
 tißimãq; tormentis, tanquam ad castella sese recipe-
 re posset, in omnem hostilis audaciæ uel turbati maris
 casum. Erant enim in utraq; classe Cæsariana & Ve-
 neta triremes rostratæ cētum triginta quatuor; one-
 rariæ autem naues septuaginta tres præter tres ingen-
 tes Galeones stupendo tormentorum apparatu instru-
 ctos. In nauigijs porrò quæ Carchesia in malis ferrēt,
 & uelis tantum agerentur, imposita erant circiter de-
 cem milia delectorum peditum Hispanici præsertim,
 & Italicæ generis. His Valerius Vrsinus, illis Ferdinã-
 dus Gonzaga præerant. Quibus classibus à Corcyra
 in Ionium eductis, tanta exorta est apud nostros ala-
 critas pugnandi, tantusq; iniectus Barbaris metus, ut
 Barbarussa conspecta classe nostra Ambracio sinu in-
 clusus nequaquam his arctis faucibus quæ sunt ad Ni-
 copolim quam Preuesam uocant, egressurus crederet-
 tur; quod non amplius quàm octuaginta triremes ro-
 stratatas, & sine rostris quadraginta biremes habe-
 ret, nec peritissimus senex suarum conscius uiriũ par-
 uipendenda maiora nauigia tot instructa tormentis
 existinaret. Sed nostri qui in conspectum Nicopolita-
 næ arcis prodierāt, inexplicatis consilijs ita hæserūt,
 ut quum frustra elicere hostes procurstatione conati
 essent, Ferdinandus Gonzaga exponendum esse pedi-
 tatum

tatum, & Nicopolim quam paucis ante diebus Grima-
 nus Patriarcha fauces ingressus cum Pontificijs tire-
 nibus expugnare frustra adortus fuerat, omnino ag-
 grediendam atq; expugnandam censeret; & è terre-
 stri demum sinu supercilio Barbarorum classem tor-
 mentis inuadendam arbitraretur. Ea res apud quosdā
 probari non poterat, quòd dubium euentum habitu-
 ra uideri posset, si post expositos milites aliqua senior
 incideret procella, quæ seruandam classē, desertisq;
 militibus in tutam stationem reducendam ostenderet.
 Quid enim incommodius & asperius pediti relicto
 accidere posset, quàm ut ab equitatu, qui Grimania-
 nos in mare cum cæde propulisset, opprimeretur, si-
 mul & à classarijs Turcis inuaderetur; quum nullo
 desertus in terra classis subsidio protegi posset. Itaque
 Auria quum ad eum Capellius scapha uectus ad pup-
 pem proueheretur, peteretq; quid sibi agendum fo-
 ret, & se promptissimam operam uti iuberet præstitu-
 rum polliceretur, ei totius studij & alacritatis gratias
 egit, & ut suo ordine consequeretur admonuit, clas-
 semq; ad Leucadis promontorium direxit; ratus aut
 Barbarussam faucibus egressurum, prælijq; commit-
 tendi occasionem præbiturum; aut si cessaret, & sinu
 se contineret, uti metu occupatus, uetere existimatio-
 ne gloriæ naualis spoliaretur; ipse uerò superata
 Leucadis Insula, quæ Nerithos olim, hodie sancta Ma-
 ura dicitur, ad Naupactum descenderet, totumq; sinū
 à dextra leuāq; ferro & incendijs deuastaret. Sed ma-
 gno miraculo portentoq; uentus qui ad cursum erat

secundus ita flare desijt, ut uela nauium dudum plenissime inflata conciderent, tantaq; oriretur malacia, ut si rostrata nauigio uti uellēt, necessario onerariae immobiles essent relinquendae. Hac inopinata re, sicuti Auria & Capellius uehementer sunt perturbati, ita Barbarussa occasione suae non desuit, classemq; faucibus mira celeritate eduxit; primumq; omnium sinistrum litus apprehendit, obuersis ad terrā puppibus, ut si quid durius ab hoste accideret cum è litore, tū ex nauibus decertaret, tanquam nullam omnino maiorem quam nauium, seruatis cum remige propugnatoribus iacturam facturus. Verum quum nostros nouitate obortae tranquillitatis praepeditos, consilijq; prorsus inopes, magnarum nauium fluctuantem classem circumire, nec se expedire ad pugnam conspiceret; in eos directa suae classis acie inuectus est, quum ipse mediam teneret aciem, & hinc Sinas cognomēto Iudaeus & illinc Salecus archipiratae illustres praessent. Tanta autem perturbatione omnium tantoq; tormentorū strepitu res eo die nostris infausto acta est, ut nullo nobili congressu cepto dissipati in fugam uerterentur, & Barbarus obstupescens nostrorum ignobilem trepidationem cum risu demum conuersas in fugam puppes contemplaretur, ipse duas interciperet triremes, & nauigia nostrorum maiora, circumducta corona trirēmum diu tormentis uerberaret; atq; interim recentissimo oborti Euri flatu incōparabili Fortunae beneficio è manibus Turcarum nostra classis eriperetur quam ingruente nocte minimè persequendam Barbarussa

russa iudicauit, quum singulari hercle suo, nostris uero parum felici spectaculo letaretur, maximeque rideret, quòd trium pratoriarum lumina ignobili exemplo abiecta esse conspiceret; tanquam ea ab extremo pauore ultro extincta fuissent. Capellius atque Auria continenti cursu Corcyram peruenerunt, quum nullus omnino prae pudore locus mutuae consolationi esset relictus, & eos postridie ad Paxam usque Insulam hostis esset persecutus. Tum enim non obscure ad mutuan ignominiam obtrectantes, de inuadendo Dyr-rachio frustra consultatū est; ut infamia quoquo modo sarciretur communi consilio Castrum nouū in Rizonico sinu expugnarunt; neq; quisquam eorum culpam pudēdi cumentus nisi perplexè reiecit, uti ab utroque opportuna Historijs nostris percunctatione didicimus. Ceterum Capellius multis argumentis, uti erat apprimè facundus nominis sui famam egregiè defendit; agensq; quartum & septuagesimum aetatis annū, integra apud ciues dignitate fato concessit.

Iouij Iunioris.

Classē in Leucadij fluctibus aequoris
 Instructam Venetio milite uiderat
 Letam uerrere Pontum
 Nimborum pater Aeolus;
 Ira quum ueteris conscius asperae
 Iunonis, miserum in Dardanidum genus,
 Leni murmure uentum
 Spirantem, Aeolio in specu

Inclusum tenuit, Quae celeri modò
 Lapsu uix pelagus contigerat ratis
 Aure flatibus acta,
 Et remo inuolitans leui;
 Nunc immota iacet per freta languida;
 Tum classem implicitam, lapsaq; carbasa
 Risit Barbarus hostis
 E fluctu Ambracij sinus.
 Contra seua Deum fata CAPELLIVS
 Ibat, praeda (nefas) militis impij,
 Ni Classem inferat Euris
 Seruatam ad patrium mare.

Sub effigie Francisci Borbonij An-
 chiani Gallorum Ducis.

EMINI huius seculi procerum, na-
 talibus ac honoribus insigni petulan-
 tius ac acerbius illudit Fortuna, uti
 lubrico suo uestigio semper incerta
 & insolens, quam Francisco Borbo-
 nio cognomine Anchiano. Hunc enim natura maximè
 decorum fecit; Regij sanguinis domus totius Gallie
 nobilissimum edidit; gratia autem Regis usq; adeo ex-
 tulit, ut penè prius Dux quam miles in castris conspe-
 ctus, imperatorijs insignibus ornaretur; eiq; demum
 lauream triumphalem etati eius intemperanter in-
 dulgens, & plena doli Fortuna tribueret, quum ad Ce-
 resolam ipsius Dauali Vastij, tanti atq; inuicti nomi-
 nis

nis Ducis profligato exercitu, trucidatisq; Germanorum legationibus incomparabilem & planè nouam de Cæsarianis copijs uictoriã retulisset, subindeq; obsesso Cariniano iuxta Padum oppido, & ex longa pertinaciq; obsidione perdomitis fame Hispanis atq; Germanis uictor extitisset. Sed Anchianus his rebus, quæ præclaræ memorabilesq; fuerunt, cum insigni gloria gestis, quum ad Franciscum Regem in Galliam redisset, ut eius uictoriæ gratulationibus apud suos frueretur, impetraretq; præmia militibus suis, qui maxime eo prælio strenuè dimicassent, fortè ex consuetudine gentis, alacritateq; aulæ, ludicrum institutum est spectaculum, quo oppugnati defensiq; oppidi simulachrū edebatur. Ea contentio militaribus armis instructa prouectaq; ardentius, ut maior illustribus foeminis uoluptas pararetur, cum habuit exitum, ut ipse Anchianus florentissimæ iuuentutis Princeps dum scalam apponit, & per eam audacter subit, temerè prouoluto à defensoribus prægraui cophino ex scala deturbaretur, nec multo post luxata ceruice confractiq; cerebro idem modò felicissimus & puncto temporis miserimus lugente populo conclamatus expiraret; ita ut quem nuper armatæ Cæsaris phalanges pugnantem superare nequierant, miserabili in ludo per iocū sterneretur. Hoc tam funestæ commiserationis exempla iuuentus per se feruida, periculiq; omnis faciliè contemptrix, ut cautius & temperatius contentiosis spectaculis uacaret, admoneri potuit; quum pleriq; dictum Othomanni Gemis ad memoriam reuocarent. Is enim

quum Roma in libera custodia apud Alexandrum Pō-
tificem seruaretur, eumq; humanitatis causa Ascanius
Sforzia ad equestres ludos deduceret; interrogatus
an ea nostri moris spectacula in quibus nobiles cata-
phracti hastis inter se concurrerent, & sepe excus-
si ephippijs solo deturbarentur, ei placerent, uir grauis
responderat, inanem esse gloriolam penitusq; fugien-
dam, que tanto uite periculo à nostris peteretur. Pro-
pterea Turcas suos omnino sibi prudentiores uideri,
qui non per uiros nobiles & fortes milites uti nostri
huiusmodi spectacula ad uoluptatem populis conces-
sa, sed per seruos, in quibus si casu affligerentur, aut
perirent, minima esset iactura, edere consueuissent.

Rainerij.

Aspice quem Regno subnixum Regia proles
Flagrantem armorum laudibus extulerat.
Hoc duce magnanimi cecidit uis bellica Vasti
Germani & toto procubere solo,
Gallica tum latis se sustulit aurea pennis
Gloria, fama auidi laudibus Anchiani,
Inuidit Mars: & iuuenem simulchra cientem
Martia, nube caua textit, & eripuit.

Sub effi

Sub effigie Caroli Aureliani Francisci Regis filij.

CAROLVS Aurelianus è tribus Francis
 Regis liberis postremus hoc pro-
 minente naso ingenuisq; oculis, & ro-
 seo colore paternæ similitudinis, atque
 item liberalis splendoris, & bellicæ uirtutis specimèn
 referebat. Huic lustrico die ad Christiani baptismatis
 fontem Abdenago nomen fuit, imponente id Ioanne
 Despachio Heluetiæ gentis legato, qui ad confœderã
 dam sacro eo uinculo priorem amicitiam, compatra-
 tus honore fungebatur. Repetebat autẽ id nomen ex
 Mosaica Historia, quòd trium ibi puerorum ex cami-
 no ignis ardentis Deo magno laudes psallentium &
 euadentium postremus fuisset Abdenago; non admo-
 dum insulsa comparatione Regionum liberorum, qui
 pariter Deo magno cordi forent, sicuti illi ab incẽdio
 magni numinis misericordiã seruati fuissent. Sed huic
 bono alioquin omni religiosè concepto felix euentus
 defuit; Nam sicuti primum nomine Franciscum, uti e-
 rat titulo Delphinus, destinatũ Regno iniqua sors Fa-
 ti, ingruente in Prouinciam hoste Cesare apud Aui-
 nionem sustulerat, ita hunc quoq; ex pestilenti morbo
 approperata dies atra surripuit; eo grauiore Franci-
 sci patris dolore, quòd bello Belgico triumphalis Lau-
 reæ decus promeritus, pace demum confecta, apud ur-
 bẽm Suefionum certo fœdere sponsalium Cesari ge-
 ner ascisceretur, cui Cisalpina Gallie Imperium Au-

gusta liberalitate esset concessurus, ut ex ea tandē Me-
diolanensis dominatus controuersia renato toties bel-
lo, exoptatus cunctis Europæ gentibus finis impone-
retur; ob id aliquanto grauior & luctuosior Insubrū
quā Gallie populis Caroli mors fuit, quando hi qui
summæ spei iuuenem amiserant, supersite atq; incolu-
ni Henrico Delphino, uel immaturi Fati iniuriam æ-
quius ferrent; illi uerò grauissimis bellorum & tribu-
torum incommodis afflicti, & à Cæsarianis militibus
inclementer expilati, tota spe pacis & speratæ tran-
quillitatis puncto temporis decidissent.

Iulij Iouij.

Te fera mors Carole eripuit florentibus annis
Insubriæ Cæsar dum tibi regna parat,
Illa diu extinctum ingemuit, te sospite, nam se
Crediderat tantis posse carere malis.
Insubriæ, & Gallis raperis, maiora sed illi
Danna tulit, mœstæ mors tua quā patriæ.

Sub effigie Alfonsi Dauali Vastij.

QVONAM honestissimo præcел-
tis & merito laudis præconio te or-
nauerim Alfonsi Dauale, idem mor-
taliū formosissime et fortissime Du-
cum, qui cunctos seculi nostri trium-
phales Duces magnitudine animi, & perpetuo immē-
sæ liberalitatis splendore superasti? Vnde hoc unum tibi
peculiare decus paucis concessum aut usurpatum

compararis, scilicet ut post deuictos hostes humani-
 tatis & pietatis iura tueri, totius elegantiae studia pro-
 uehere, subleuare uirtutem, ingenia fouere, & clemē-
 tia laude potiri, nec obiter quenquam uel hostem diu
 miserum esse pati condisceres. Quod si naturae tuae ab-
 solutae uirtutis amore deflagranti, ut tantum posses,
 quantum uelles Fortuna tribuisset, iam pleriq; magni
 Reges infra gloriae tuae gradum positi conspicerentur.
 Hoc facile nos singularum prope actionum tuarū uel
 bello uel pace praecleari testes, existimare, & ceteris
 confirmare possumus, ex religiosa historiarum fide,
 quas freti conscientia integri pudoris, cū uiuis ad ob-
 lestationem tum posteris ad exemplū edidimus. Quo
 fit, ut huius seculi iocundissimum Etrusci carminis ua-
 tem nō omnino fabulosum existimari uelim, qui te Da-
 uale Heroem atq; alterū prope Herculem aeternis for-
 tasse carminibus fecit, quum ex lepidissima fabula mō-
 strum horribile & truculentum quod immanis aua-
 ritiae nomen ferret, in Europa natum dirisq; dentibus
 & pestilenti habitu obuia quaeq; uastantem decanta-
 ret; ad quod opprimendum honestissimi quiq; atq; for-
 tissimi inuisitatae palmae decus quærentes undiq; con-
 currerint: Sed pleriq; eorum usq; adeo feri monstri a-
 spectum reformidantes ita haeserunt, ut in id eminus
 tantum iacula contorquerēt, congressūq; pauētes ab-
 stinerent, donec superuenere tres inelytae uirtutis im-
 puidi bellatores Leo scilicet decimus, Maximilianus
 Caesar, atq; ipse magnanimus Galliae Rex Franciscus.
 Hi namq; uno tempore immanem belluam adorti, im-

potenter reluctantem præaltis uulneribus conſaucia-
runt; ſic tamen ut ea cruento rictu reſurgere poſſe ui-
deretur; niſi opportuno ſuperuentu Daualus auratis
in armis conſpicuus heros adacto per uitalia uehemē-
ti mucrone conſeciſſet. Quod hercle inſigne ſpolium
de monſtro tanquam de ſubacta auaritiæ rabie forti-
ter relatum inter tot tua Alſonſe maiorumq; tuorum
domeſtica trophæa, quæ de uictis captiſq; regibus pe-
nates tuos exornant, nobilius & ad famam quoq; pe-
rennius erit. Sed Daualum tantis præditum uirtuti-
bus, Fortuna auctæ felicitati, & creſcentibus honori-
bus ſemper infeſta uehementiſſimè perculit, quum ad
Cereſolam ei ſperate uictoriæ decus eripiuiſſet, egre-
giè ex aduerſo uincitibus Gallis; unde illi non toto
uertente anno, ex non dubio indignantis animi dolo-
re maturatus ſit uita exitus; quintum ſiquidem & qua
drageſimum agens annum in ſeceſſu Viglebani oppi-
di podagra uexatus exceſſit è uita; nulla alia re pror-
ſus felix, quàm uetere ſua gloria, & liberorum ſum-
mæ ſpei conſpectu, fidelibusq; in ſubrū lachrymis, quæ
intempeſtiuè bono publico ereptus tumularetur; qui
moderatè ac humaniter, quantum ſæua tempora tu-
lerant, auſpicijs Cæſaris imperaſſet.

Faerni.

Deſtituti flete ciues magnum Vaſti Principem,
Deplorate raptum uobis præſidem iuſtiſſimum
Luctuoſa triſte ſunus proſequentes nenia.
Ille ueſtræ ſemper auxit ciuitatis commoda;

ille

Ille ius & æquitatem conseruauit publicam;
 Inq; sæuis saepe bellis sospitem urbem præstitit.
 Quare mœsti flete ciues magnum Vasti Principem,
 Deplorate raptum uobis præsidem iustissimum
 Luctuosa triste funus prosequentes nenia.

Parthenij Parauicini.

Siste gradum sacriq; hospes decora alta sepulchri
 Et molem ingentem, spolijsq; insigne trophæum
 Haud mortale opus, & manes uenerare beatos.
 Ipse olim celebres Vasti dum solueret umbris
 Inferias, meritoq; Ducem decoraret honore
 Armipotens, Lybico, Galloq; ex hoste recepta
 Hæc spolia, hanc magnis sacrauit manibus aram.
 Tunc etiam percussa graui Bellona dolore
 Turbatasq; effusa comas Tritonia uirgo
 Funebrem ad pompam exequiasq; ingētis alumni
 Conueniunt, & Martis opus dignumq; laborem
 Concelebrant, lustrantq; rogum donisq; parētant.
 Tum lectos urna cineres iam ritè peractis
 Exequijs, pariter suprema uoce salutant.
 Inuicti, ò cineres, queis hæctenus inçlyta uirtus
 Ausonie enituit, longè uictura superbas
 Pyramidas fama, hæc uobis monumenta dicamus;
 Aeternamq; aram, uobis decora omnia belli
 Cedimus, & nostros iam nunc largimur honores.
 Hinc igitur cæco bellorum urgente tumultu
 Ductores responsa petant, huc hoste fugato
 Sacra ferant, prædas, atq; arma hostilia figant,

Vestraq; uotiuus placent sibi numina donis:
 Hic pulchræ uirtutis honos, hæc præmia sunt.
 Hæc Mauors, comitesq; duæ, pullatus Apollo
 Excipit, & mœsta Aonidum cingente corona
 Flebilibus repetit numeris: mox numine dextrò
 Ferrea concordēs uoluerunt stamina Parcæ.

Sub effigie Henrici VIII. An-
 gliæ Regis.

LYXIS socios (ut Poetæ ferunt) Cir-
 cæis illecebris in feras mutatos quisque
 fecile credet, qui Henricum Octauū An-
 gliæ Regem nouerit, & tragædiâs eius
 aule, uastatiq; Britannici Regni incommoda perspe-
 xerit uel audierit. Nemo siquidem ætatis nostræ Regiū
 aut forma corporis spectator, aut altitudine eruditi
 ingenij nobilior, aut opū & uiriū magnitudine uali-
 dior aut deniq; quod uirtutis atq; Fortunæ munus est
 amplissimis uictorijs clarior atq; celebrior fuit. In Gal-
 lia Gallicum nūquam ferè antea uictū fuderat equita-
 tum, & ualidissimas urbes in Morinis & Neruijs ce-
 perat: Scotos se absente, & in continenti transuectis
 copijs bellum gerente, Angliam adoriri ausos per Sur-
 reium Ducem ad Floddum interfecto eorum Rege, ad
 internitionem totius propè nobilitatis profligarat, et
 cum magna gloria præclaræ pietatis Iulium Pontificē
 Gallorū oppressum armis euexerat: Clemētēq; item
 nefario impetu Cæsarianorum militum post euastatā
 urbem

urbem captum, pijs armis adiuuerat, sic ut inter Reges belli & pacis grauisissimus disceptator, & arbiter haberetur. Sed malo quodam fato inuasit demum tam nobile, tantisq; naturæ, atq; Fortune bonis cumulatum & illustre ingenium pestilens Erynnis inferorum excita sedibus. Insano namq; amore Rex ita percitus est, ut Catherinam uxorem, quæ Ferdinandi Hispaniæ Regis filia fuit, ipsiusq; Cæsaris erat matertera, repudiaret, ut Bolenia adamata in maritalem thorum ducere tur. Verum hanc adulterij & incestus ream, mortuam iam Catherina, carnificis manu decollari iussit: ac tertio loco lectissimæ pudicissimæq; Semeræ Anglici sanguinis, regius thorus paratus est. Hac uerò ex difficili puerperio enecta, Cleuenssem Sicambrorum Reguli sororem quarto loco duxit. Post quam etiam repudiata quòd ad genium intentæ libidinis minimè respondisset Hauardam Surrei uictoria Scotica in clyti neptem duxit, quam postea quibusdam ueteris impudiciæ criminibus circumuentam, capitali affecit supplicio, ut Parie quanquam uiro orbatæ sexto connubio iungeretur. Verum hæc tanquam leuia Regiæ libidini & uoluptati condonari posse credebantur, nisi tot repudijs, uxorumq; cæditibus Rex infamis à maiorum religione defecisset, Phiserio & Moro summæ uirtutis & sanctitatis proceribus, qui sacrorum antiqua iura ardentissime tuebantur, crudelissimè trucidatis; quorum hic erat Epistolarum magister, ille uerò à Pontifice in senatum lectus. Nec multum inde insania sua præceps in inuidiam atq; odium Romani Pontificis, qui primæ

atque legitima uxoris repudium seuerè fuerat detestatus, in templa grassari cœpit; donaria uasq; sacrata, antiquitus altaribus dicata sustulit, & conflagruit, cœnobia euertit, sanctissimorumq; martyrum ossa & cineres sepulchris eruta, in Thamesim amnem, aduehēda in Oceanum proiecit. Impotenter quoq; sacrorum effectus Princeps, sacerdotiorum redditus & latifundia in fiscum redegit, promulgauitq; leges, quibus cūcta uel diuini uel profani iuris ad arbitrium reuocaret. Nec satis erat multorum opes occupare, nisi inauditam cogendi auri atq; argenti sitim humano cruore restingueret. Sustulerat nanque nobilissimos equestris ordinis proceres, quum modò auaritia inexplebilis, modò feruidæ libidines, modò ex scelerū iniurijs parta odia perpetuam accusationum & damnationū materiam suppeditarent. Itaq; paucissimis annis, secus ac antea fuerat, irritata tigride sæuior, efferato lupo rapacior, foeta leena rabidior, & siti exusto dracone uirosior euasit. Neq; ullum omnino caeleste numen repertum est, quod hæc latè serpentina mala compefceret, aut uindicaret; magno quidem humanorum uotorum ludibrio, uel propterea quòd immanibus eius cōsilijs singuli rerum euentus secundissimè responderēt. Supremo nanq; bello Gallico post Hyberniam Insulā rebellantem, armis perdomitam, Bononia urbe ad Oceanum fortiter expugnata sit potitus, & hunc quem è Sameria susceperat Edoardum filium, Regni heredē reliquerit, quem ex indole ingenij specicq; oris Regale decus præferentem spectas eadē in tabula iuxta patrem

trem scitè pictum. Hunc Dij Deaq; omnes seruent, si
paternæ uirtutis potius quam seuitiæ atq; impietatis
emulus esse uelit. Cæterum Henricus septimū & quin-
quagesimum agens annū Gangrænæ morbo, qui sini-
strum crus atrociter exederat, postridie Cal. Februa-
riæ succubuit, puero auunculum Semerum relinquēs.

Lælij Carani.

Clara uelut magnum cognouit Roma Neronem,
Asperitas cuius maxima in orbe fuit,
Secula sic Regem aspexerunt nostra Britannum
Qui pietate magis splenduit atq; magis,
Attamen hoc fatear Nero, te superasse Britannum
Crimine, quòd diuos temnere non timuit.

Sub effigie trium inclyti nominis Piratarum Turcarum.

LRIBVS his tabulis ad ueram effigiem
repræsentantur duo Mitylenæi fratres
Hariadenus & Horuccius, quibus idem
Barbarussæ fuit cognomentum, qui ma-
gna ui corporis atque animi ex Lesbo Insula piraticæ
operam nauantes, & terra mariq; famam nominis for-
titer atq; feliciter extendentes, ad magnas opes, atque
inde ad regale demum fastigium in Mauritania con-
scenderunt. Cæterum Horuccius terrestribus potius
copijs & nobilioribus ausis inualuit, quàm nauali di-
sciplina, quam penè totam Hariadeno fratri relique-
rat, postquàm ad Bugeam Numidiæ urbem dum arcè

oppugnaret, tormenti ictu dextram amisisset. Non demisit tamen in ea calamitate animum, ut qui ferrea manu ad cubitum religata cum Numidis & Mauris regulis continenti bello sese uehementer exercuerit. Verum eius conatus qui toti propè Mauritania usq; ad Tremisenios & Fessanos Reges maximo fuerat terrori hunc tulit exitu, ut ab Hispanis equitibus, qui Tremisenio Regi auxiliares aderat, equestri fusus praelio interficeretur, nequicquam longissimo cursu fuga per arenosas solitudines extenta & effuso passim auro, ut persequentes distineret. Per hunc modum Hariadeno Algerij Regnum cecidit. Is quidem par Horuccio fratri cum animi magnitudine, tum immensa ui corporis, et bellica uirtute, sed Fortuna aliquanto superior. Nam Hariadenus nauali innixus disciplina, ita paucis annis potens, ascitis sibi prædonum audacissimis, & formidandus euasit, ut undique oram Hispaniæ atq; Italiæ, Insulasq; ad unum omnes Mediterranei maris impune popularetur, & demum ex fama rerum gestarum Solymanus uirtutis causa, Othomannicæ eum classi præficeret: Cuius imperio cunctus & confirmatus, Muleassem Tuneti regnantem, & cum fratribus de Regno contendente, astuta societatis simulatione depulit; seq; Regem perdomito armis Tunetano populo impotenter effecit. Sed non diu tanto Regno letatus est: nam Caesar incomparabili uirtute pietateq; eum ualidissima classe numerosoq; militum & tormentorum apparatu aggressus, magno Christiani nominis commodo, & singulari sui nominis gloria ita expulit, ut multo

maxi-

maxima parte classis spoliatum in fugam conijceret;
 restituto subinde Muleasse certa pactione exigui tri-
 buti, quod is regendis Africæ populis propter uetusta-
 tem imperij & Numidarum amicitiam potior habe-
 retur, & Turcis prædonibus foret insensissimus. Verū
 Hariadenus tanta inuicti animi extitit fortitudine in-
 ter ea summæ calamitatis detrimenta, ut reliquam clas-
 sem quæ ad Hipponam subducta, semiq; demersa fue-
 rat, incredibili celeritate educeret, & Cæsarianarum
 triremium persequentium diligentiam effugeret; nec
 multo post Byzantium proficisceretur. Eum Solyma-
 nus usq; adeo sereno uultu exceperit, ut eum magnope-
 re laudaret, consolareturq; quoniam famæ iam pridē
 partæ satisfecisse censeretur, quod nullis adiutus au-
 xilijs, potētissimi Christianorum Imperatoris impetū
 sustinisset, atq; inde cū parte classis incolumis Algerij
 adhuc Rex se recepisset. Nō enim classē neq; milites
 neq; etiā Regna, toties spectatæ eius uirtuti, unquā de
 futura: extemploq; eū, contra ac pleriq; Turcæ Proce-
 res rebantur, confessu ordineq; purpuratorum dignū
 existimauit, oraq; maritime Præfectū & Basā appel-
 l. uit. Inciderūt demū grauissima bella, ruptis inducijs
 inter Cæsare & Franciscū Galliæ Regē: Qua de causa
 Galliā præmēte Cæsare, & Britannis in societate eius
 belli in cōtinētē perductis, missus est Hariadenus cū
 ingēti classe, qui Gallo amico Regi opē ferret. Verū ea
 classis terrori potius q̄ magno usui Gallis fuit. Nā Ha-
 riadenus Nicæa capta, arcē expugnare nō potuit, hyc
 mareq; in Prouincia apud Tolonem coactus est, se-

quentiq; anno uastata Etruriae ora, atq; Insulis Ilua, I-
 gyllo, Aenaria, & Lippara immani populatione affli-
 ctis Byzantium redijt; nulla re gloriosior, quàm quod
 paulò ante ad Actium promontorium Caesariana &
 Venetae classis cum ignominia nostra fugientis, pup-
 pes conspexerit, & in Rizonico demum sinu Castrum
 nouum paulò ante à Caesarianis captum terra mariq;
 fortiter adortus ita recepisset, ut ibi quatuor ferè mi-
 lia ueteranorum Hispanorù trucidarit. Ceterum quò
 Byzantij tantis rebus gestis apud naualia aedifican-
 dis trirēmibus multus incūberet, octogenarius senex,
 & multo grauis abdomine, Veneriq; interdum indul-
 gens, in morbum incidit lentioris diarrhoeae, sic ut ui-
 talis calor, crura femoraq; sensim desereret. Sed Iudaeo
 medico tenellae aetatis pueros locis affectis applicante
 aliquandiu labantes spiritus uiresq; refouit, donec fe-
 bris oborta cum extingueret, sic ut Asanem filiū quē
 Algerij Regem imposuerat, suae peculiaris classis, &
 seruorum, totiusq; fortunae suae indulgente Solymano
 heredem relinqueret. At Sinas hic cognomento Iudae
 us, qui altero captus oculo, cum Barbarussa pictus cō-
 spicitur, nequaquam eadem fortunam, quam Mityle-
 nai fratres experti fuerant, sortitus est, quanquam di-
 sciplina naualis esset peritissimus solertiq; praeditus
 ingenio praedonū prudentissimus haberetur: ipso qui-
 dem Hariadeno constantior in consilijs, & moribus
 temperatior. Seruus enim mitius exercebat ad remum
 & benignius alebat, ut pote qui ualetudinem eorum
 benignissimè curaret, neq; enecandos perpetuis flagel-
 lis

lis exi si maret. Multam porrò syderalis scientiæ, nauigatoriæq; membranæ notitiam hauserat, magnum usum in agnoscendis tempestatibus, de natura cæli, & nubium, naturæq; recessuum, & tempestatum maris perceperat. Quarum rerum opinione adductus Solymanus eũ Rubro mari, atq; Indico præfecit. Nam Turcæ paulò antea Solymano Epirota eunucho duce, qui postea inter Bassas electus est, intercludere Lusitanorum nauigationes cogitarant, quæ ex India aromatum merces in Europam aduherent, magno quidẽ Memphis portorij, & Oihomânici uectigalis detrimento. Qua de causa Sinas apud Thorum atq; Suetiam intimi sinus Arabici portus, classem edificabat, ut ea in Indiam prouheretur. Sed senem Smyrnæ natum durior Aegyptij cæli inclementia tentauit & celeriter extinxit, eo exitu, ut se è uita felicem excedere putaret, postquam id superi concessissent, ut Zabachem filium Tuneti olim captum, postliminio sibi redditum uideret, & eius complexu potiretur. Hunc ad eum tantquam ueterem amicum, sodalemq; Hariadenus à Populonia Regulo concessum, magni instar muneris, ad mare Rubrum usq; miserat.

Petri Angelij Bargæi.

Ecquis Protegenes, ecquis tam doctus Apelles
 Hanc faciem, hæc clara splendentia lumina flamma
 Pinxit, & hos uiua uiuos in imagine uultus?
 Nam (memini) sic ipse oculos, sic ora ferebas
 Inuicte Hariadene: acri dum milite septus

Vrgeres hostem, & sulcates nauibus æquor
 Vt durum, ut sæuū spirat frons horrida Martem,
 Vt cædem minitatur adhuc, ut uiuida uirtus
 Quæq; arces, quæq; olim urbes, quæq; ardua muris
 Oppida disiecit, quæ Regna opulenta subegit,
 Ostentans sese medio in discrimine belli,
 Indicat aduersas quantum contemneret iras
 Fortunæ, quantis rerum uersaret habenas
 Consilijs, si quando auræ impleuere secundæ
 Carbasq; cursusq; tuos, nec pectore magni
 Defecere animi quanquam natalibus ortum
 Obscuris, quanquam maiorum exempla sequentē
 Nulla: truces ut non sceptro spoliare superbo
 Auderes, ipsosq; sua de sede Tyrannos
 Eijcere, & uictis Lybiæ ius dicere Regnis.
 Te te undæ tremuere omnes, quas ultima Calpe
 Aspicit occiduas, uel quæ prospectat Amanus
 Littora multifidus: nec non quæcunque procellis
 Insulæ Ionio in magno tunduntur & Euris.
 Quin etiam ipsa tuas olim Phæacia tellus
 Deuastata manus sensit, quo tempore Iberus
 Dalmaticos multo tepefecit sanguine campos.
 Scilicet innumera tum uos toto æquore classes
 (Proh pudor, & labes nullis abolenda diebus)
 Fugistis sultum nec Dijs, nec uiribus æquis.
 Ergo iterum Actiaca Phœbus miseratus ab arce
 Ionios Italo per fusos sanguine fluctus,
 Corporaq; Aegæis sluitantia uidit in undis.
 Nec fuit indignum superis cepisse potenti

Omnia

Omnia tum primum dextræ parère Tyranni,
 Atq; hostem Aufonios ferro populare penates,
 Nostrarumq; unum exilio se accingere rerum.
 At tu magne Senex ne dira incendia mente
 Concipe, nèue in nos flammato pectore sæui,
 Illustres delere uelis ut funditus urbes,
 Argiuorum urbes quondam decora alta tuorum.
 Sit uicisse satis: sat sit sumpsisse cruentas
 Horribilem dextram uicto de milite pœnas.

Sub effigie Francisci Gallia
 Regis.

O C illustri planeq; Regio generose
 frontis honore, atq; hoc cultu, splen
 doreq; armorum Franciscus Gallia
 Rex primus in aciem prodire, & di
 ra Martis munera obire erat solitus

Hunc nemo Gallia Procerum uel excelsa statura pro
 ceritate, uel habilium ad arma artuum firmitate, uel
 impauidi & semper constantis animi uigore adæqua
 bat; Nemo Regum candore animi, clementia, & pie
 tate anteibat; Nemo deniq; mortalium præalto uiuidi
 ingenij lumine, & quod incomparabile in eo uidimus
 expedita maximeq; tenaci, & rerum & nominum me
 moria superabat. Summa siquidem in cum natura a
 spirantis dona, superi adeò cumulatè contulerant, ut
 certo & iocundissimo insignium uirtutum concursu,
 haud dubiè felix posset existimari, nisi cum tractantè
 arma Fortuna Caesaris ex professo tantis belli pacisq;

artibus aduersa, sapissime sefellisset. Ne que enim hæc uti illi, uirtuti fida comes esse uoluit; scilicet ne obstaret fatis Cæsari Italiae Imperium despondentibus. In hoc tamen secundissimo suo cursu eadem Fortuna quæ perenne studium in Cæsarem extenderat, tanquam certo pudore uicta, id Francisco præstitit, ut saltem & libertatem Gallia sibi cordi esse, tot aduersis bellis ostēderet, pararetq; subinde pacem restinctis undiq; bellis ut Franciscus sua inuicti animi magnitudine proculdubio felix moreretur. Quartum siquidem & quinquagesimum natus annum, extinctus est, quum fortē ex nimia iactatione equestri qua ille immodicē uenabundus utebatur, ei enatum esset circa sedem malignū ulcus, & sensim collabentibus uiribus ignobili in uico, cui Rambuleto nomen est, Regum nobilissimus defecisset, eo quidem tranquilliore abruptæ uitæ excessu, quod Henricum filium qui iam cōstantissimi bellatoris & prudentissimi Regis præclarum specimen nō uno in loco præbuisset, tanti Regni hæredem relinqueret, cum bona etiam spe posteritatis; quando iam ex eo auitæ indolis nepotem amplecteretur.

Ioannis Bellai Cardinalis Parisiensis.

Gratia, forma, decus, probitas, facundia, candor,
 Relligio, Charitum spes, amor Aonidum,
 ingenij, atq; animi uis admirabilis, uno
 Cuncta hæc tumulo, Rege iacente, iacent.

Fortuna est quicquam si desuit; hac age, uince
Errice, & reliquis equiparato patrem.

Ioannis Baptistæ Possuini.

Effigiem Rex magne tuam, tuâq; incluta facta
Consecrat excultis scripta uoluminibus
Musarum in templo, patrij propè littora Lari
Aeternæ Iouius conditor historiæ;
Quodq; ex te perijt, fallax pictura reponit,
Quod uiuit, uiuum pagina fida facit;
Ut spectent oculis mirantibus ore nepotes
Quæ decuit terris, & dare iura mari;
Et simul annales rerum memorande tuarum
Franciscæ, arrectis auribus excipiant,
Ut bello Heluetias uiduaris ciuibus urbes
Quum tegeret molles prima iuuenta genas,
Ut fortes idem Insubres, & Belgica Regna
Nomine penè ipso debita Regna tibi:
Quæ pater Eridanus uiolentis uoluitur undis
Excusso impuleris subdere colla iugo:
Utq; Urbem dominam, septemq; receperis arces
Excidio ex magno, seruitioq; graui,
Acceptos tibi Roma Deos, sanctoq; Tonantis
Fungentem in terris munere, grata refert,
Quos tu pugnaci diuersis partibus hosti
Terrorem incutiens obsidione leuas.
Tu latè Imperium profers, tu prælia tentas
Ut teneant fines otia tuta tuos.
Te non ullæ acies, non terruit Amphirrite

Quum pareret gentes in tua damna nouas.
 Impendere serox à tergo negligis hostes
 Quos beat auriferi lucida Lympha Tagi.
 Non coniurato ueniens Germanus ab Istro
 Cogit præcipiti te dare terga fuga.
 Ergo tot spolijs non uno ex hoste relatis
 Auertis patrio Barbara tela solo,
 Nec tibi non magnam pepererant otia laudem
 Otia Pieridum dulcibus acta modis,
 Quas primus patrias ad gentes, effera corda
 Parnasi è summo uertice ducis ouans,
 Despectasq; artes, & humi sine honore iacentes
 Erigis, o seculi gloria prima tui.
 Quare uos Regem tantarum in munere laudum
 Carmine uicturo dicite Pegasides,
 Ut qui uos claras in luminis extulit oras,
 Vestra ope conspicuum tollat ad astra caput.

Sub effigie Ferdinandi Cortesij.

NTER Hispanici nominis insi-
 gnes uiros, qui enauigato Oceano,
 adiuuentisq; nouis terris & popu-
 lis, illustrem famam sunt consecuti,
 omnium (uti reor) clarissimus eni-
 tuit hic qui aurato cinctus gladio,
 ornatus aurea torque, & pretiosa indutus pelle con-
 spicitur Ferdinandus Cortesius. Is Columbi Liguris
 qui primus seculo nostro stupenda nauigatione alte-
 rum propè terrarum orbem nobis aperuit cogitatio-

nes prope insanas præalti ingenij, & placita naualis
 disciplinæ solerter atq; feliciter amulatus directo ad
 Occidentem cursu, in uastum sinum recuruantium sese
 terrarum ad Septentrionem appulsus Mexicana Re-
 gna, & gentes ingenio nihil à nostris moribus abhor-
 rentes reperit. Profectus nanq; ab ultimo Insulæ Cubæ
 promontorio, quod in Occidentem recta protenditur
 & Tropico Cancræ subest, relictis ad læuam Iucatanæ
 & Coluacana Insulis ad aduersam intimi sinus frontē
 applicuit, iuxta fauces ingentis fluminis quod Panu-
 cum uocant. Ibi per interpretes Iucatanæ & Colua-
 canæ homines, quos anteriore expeditione adiuerat,
 didicit ea litora esse continentis, quæ molli flexu hinc
 Vrabanis litoribus annectitur, illinc uerò ad Septen-
 trionem uastissimo tractu his terris, quas nauæ Bacca-
 lauras uocant, se coniungit. In ea litorum plaga alte-
 rum se Isthmum reperisse Verazanius Florentinus re-
 ferebat, qui de ea regione peculiarem commentarium
 conscripsit, & postea apud Darienem dum curiosus
 nauigando naturæ abstrusa planēq; deserta scrutaretur,
 à Canibalibus, spectantibus è classe socijs, come-
 stus est, ita ut non secus quàm in Vrabanis Darienis li-
 tore, per similem Isthmum in aduersa hac Septentrio-
 nali ora naturam posuisse ideo credendum sit, ut per
 eos exterior Oceanus deprehendi posset, & fortasse
 nauigari; sicuti Vasco Nunio euenit, qui primus Isth-
 mum transcendere ausus, pelagum ad Perurana & Cu-
 scaua aurifera Regna pertinentem, adinuenit. Neque
 enim dubium uideri debet quin ea æquora ad Articos

partes uergentia eius sint Oceani qui terram uniuersam circumabiens ad Sinarum & Cathaimorum Oriētis oras, & deniq; ad beatas Molucas Insulas obuertatur. Ceterum Cortesius incolas blandissimis sermonibus, & promissis, atq; item muneribus sedulo permulcēs, reperiēbat eos sicuti in Iucatana & Coluacana uisisset, idola lignea, atq; aurea, uarijs ferarum & Draconum effigiata formis, tanquam Deos colere, atq; his placandis, noxiorum cruore sacrificare, non ab simili superstitione, qua antiquissimos Druydas litare solitos, numinaq; placare Cæsar scribit, sic ut hunc sacrificandi morem inhumanitatis atq; scēuitiæ plenum olim allatum ex his terris in Britanniam, atque inde in Galliã manasse putemus. In mediterraneis porrò Cortesius per ampla ditissimāq; Regna Mexicanæ prouinciæ extendi ad Occidentem audiebat, quæ hominibus ingeniosissimis, atque omnis elegantię cum literarum & Musices, tum mechanicarum quoq; artium studiofis incolantur; utpote qui in morem prope nostrum ædificent, & calce, gypso, marmore uario, & sectili lapide, fictilibusq; abundant; nec pictores desint, qui cuncta coloribus exornent. Incessit Cortesij animo ingens cupido agnoscendi ea Regna, quæ multo auro, argentoq; & pretiosis gemmis abundare, sub æquatoreq; sita singulari, eaq; saluberrima celi temperie, & stupenda soli ubertate gaudere ferebantur. Nec uoto desuit Fortuna: nam Cortesius astuto ingenio uir, ubi didicit eadem libidine, qua apud nos Mexicanos populos inter se de finibus & de potentia armis decertare

are; se se propinquiori Regulo aduersus hostes eius, auxiliarem belliq; socium alacriter obtulit. Habebat enim sclopettariorum & balistariorum hastatorumq; exiguam certè, sed egregiè ualidam armis atque ausis manum; & super hæc (quæ Barbaris miraculo fuit) galeatorum equitum turmam. Neq; enim his in regionibus quisquam equum uidit. Itaq; isto fœdere, Barbaris iussu Reguli cuncta onera armorum & cōmeatus humeris subportantibus & curulia minora tormenta trahentibus, conferta sunt eo euentu multa prælia, ut Barbari hostes territi tormentorum bombis, eorumq; stupenda specie, & multa passim cæde prostrati: subactos se & planè uictos faterentur, & in ius hostis Reguli ultro deuenirent, & clementissimè reciperentur, ita scilicet consulente Cortesio, ut amplificatis uiribus ascensiq; secum amplioribus auxilijs, aduersus Mutezumam potentissimum inter Mexicanos Regem, & in Temistitana urbe Venetæ urbis in modum undiq; per nauigabili regnantem maturè contēderet. Idem fuit animorum habitus & armorum usus apud populos Mutezumæ imperio subiectos. Nam ad equitum conspectum obstupescentes, prostrantesq; se ad tormentorum crepitum, confertis demum manibus inulti cadebant; quod ligneis macheris & præfixis cornu iaculis, sagittisq; harundineis, magna parte corporis nuda, dimicarent; Eo quidem iniquius quòd gladio, & lancearum latas plagas horrerent, & equites unum integrum Centaurorum specie animal esse existimarent; cæloq; à nostris euocari fulmina, & à Dijs

benignè concedi aduersus hostes arbitraretur. His de-
 trimentis atq; miraculis Mutezuma terrefactus, se re-
 pentè deditit, & ad Cortesij authoritatem cunctos im-
 perij sui populos contulit. Sed postquam se dederat,
 quòd; deditiois poenitere, excitare rursus ad rebellā
 dum populares suos, & fugam parare diceretur; ei cō-
 pedes iniectæ sunt; qua miserabili deformitate nihil im-
 potentius & durius imponi posse Barbari ciulatu &
 lachrymis id significantes ostenderunt; quòd Rex Re-
 gum immensæ Fortunæ fastigium dudum tenens, serui-
 lem contumeliam subiisset, quam ut uindicarent qui-
 dam de populo, & ut Regem tanto eximerēt ludibrio
 in superiorem porticum ubi Mutezuma uinctus sede-
 bat, lapides conijcere cœperunt, frustra Cortesianis
 prohibentibus; nā Mutezuma caput ictus, paulò post
 interiit, eiq; demum post multam & cruentam contē-
 tionem Cortesius suffragio multorum Regulorum suf-
 factus est, eo titulo, ut Caesaris supremi Imperatoris se-
 uices gerere profiteretur. Exinde ulteriora perquire-
 re, quòd Mexicanæ regiones auro scaterere, & gemmis
 atq; margaritis abundare uarijs percunctationibus;
 nec longè abesse Oceanum comperisset, nouam expe-
 ditionem ad Occidentis oram maritimam suscepit, eo
 quidem apparatu ut uon modò sarcinarum & tormē-
 torum onera secum ferret, sed duos etiam myoparō-
 nes certa soluta membrorum compage plicatiles, mul-
 tiplicatis seruis comportari iuberet, ut his tētaret O-
 ceanum, quem non amplius quingentis leucis abesse
 constabat. Ex itinere cuncti incolæ trahenti tormenta

atq; equites, expositis commeatibus paruerunt, atque omnibus officijs amicè collatis euntem secuti sunt. Medio ferè itineris spatio conspectus mons est altissimus & in cacumine niuosus Aetnæ Siculae modo flammas euomens, & ignitos pumices eructans, atque inde ad Oceanum est peruentum, qui vastis dextri litoris anfractibus frequentes insulas ostendebat, magna ex parte desertas, in quarum uadis multi urinatores deprehensi sunt, legendis conchis & unionibus intenti. Existimabat Cortesius ea æquora quæ essent scopulis præpedita, nec leuibus nauiculis tutò tētari possēt, obuersti in Orientem, samamq; esse apud incolas, ad extremum Occidentem reperiri ingentes Insulas omnibus aromatum atq; unionum diuitijs abundātes; sic ut maxime letaretur, quòd in occidua parte reperiri posse speraret nouū Orientem, si maioribus nauigijs ea maria sulcarentur. Igitur Cortesius latè explorato litore notatisq; nemoribus unde materia edificandæ clāsi cædi possēt, Temisitān est regressus. Ibi Barbarorum tēplis ritè expiatis, Deo Christo, & Deiparæ uirgini solennes aras erexit, & Baptistēriū condidit; Nec ei admodum difficile fuit docilibus ingenijs uerè religionis cultum persuasisse, & sacro fonte certatim ad eā ceremoniam accurrentes lustrare, mysteriaq; nostri ritus singulis insinuasse. Indigenæ siquidem aduenas nō homines sed Heroes esse arbitrari, qui à magno numine in eas terras missi fuissent, à quibus ipsi uerum Dei cultum & admirabiles artes, quibus perpetuò beati forent benignissimè docerentur. Non esse amplius ipsi

à quoquam finitimo hoste uim & arma extimescenda
 posteaquam inuictæ gentis præsidio terra, mariq; tu-
 tissimi cuncta hostilia in posterum contempturi, & per-
 petua civili pace gauisuri uiderentur; quòd Cortesius
 non dubio magni numinis nutu humanas actiones ad
 iustitiæ normam apto quodam seueritatis & clemen-
 tiæ temperamento reuocaret; maleficiorum reos ad
 exemplum punire solitus, quum aliqui deprehensi, mo-
 re nostro uirgis cædi; alij reiectis in terra brachijs ex
 troclea suspendi quatiq; alij insertis in binas trabes
 cruribus in custodia siti, atq; inedia torqueri iuberen-
 tur. Amplissimum enim carcerem ædificarat, qui libe-
 ræ gentis grauissima poena putabatur. His institutis et
 moribus usq; ad eòd Mexicanis profecerunt, ut quum Cor-
 tesius per concionatores interpretes multa de diuinis
 rebus & de Romani Pontificis autoritate, Caroliq;
 Cæsaris summi Principis potentia atq; uirtute disse-
 reret, duo illustres gentis Proceres publico decreto in-
 structa legatione ad Cæsarem in Hispaniam, atq; inde
 ad Clementem Romam utrunq; pie ueneraturi mitte-
 rentur. Hos Romæ nos uidimus pari colore & coma,
 & ingenij alacritate nostris subsuscis ferè persimiles,
 quos Clemens imagunculas aureas dono afferentes ita
 remuneratus est, ut conuestitos duplici ueste serica, e-
 questri dignitate honestaret, binisq; bullatis baltheis
 cum totidem inauratis gladijs & pugionibus, atq; ite
 singulis aureis torquibus exornaret, quibus læti mu-
 neribus ad suos redierint, & multa, uti postea acce-
 pimus, de magnitudine Urbis moribusq; & ceremo-
 nijs

nijis nostrarum gentium retulerint. Exinde Cortesius domum Regij prætorij instar Temisitano in foro per eleganti structura ex uario marmore sculptisq; Lapidibus ornatissimam quam nonnulli Hispanorum Granatensi Alambra, uel ob id anteponunt, quòd coloratis lapidum zonis admirabili specie distinguatur, coherentesq; habeat hortos scaturientibus undique per syphones & iocundè salientibus lymphis. Ipsa namq; urbs Temisitan circumfluam habet paludem, per quã longis pontibus continenti iungitur; uberrimosq; dulcis aquæ, quòd salsus sit omnis ex palude humor, habet aquæductus, qui lapideis & turritis ciuium domibus in omnem usum limpidissimas aquas suppeditant. Posita est hæc urbs medio ferè spatio inter tropici Cæcri lineam & æquatorem. Ceterum Cortesius nõ diu tantæ Prouinciæ imperio potiri potuit. Non secus enim ac antea Columbus, inuidia tantarum opum accersitus est in Hispaniam, muneraq; gemmarum & margaritarum supra opinionem pretiosa Cesari dono dedit, à quo præmium retulit Vallij oppidi donum quod ad eius posteros transfret; successorq; ei summa cum autoritate ad Mexicana Regna transmissus est Antonius Mendocius Tendilij filius, qui uti est ingenio generoso optimisq; instructo literis, & honestæ gloriæ auido ulteriora profectò Regna, atq; exoptatum iter ad Molucas nobis aperiet. Cortesius uerò in Africam secutus Cesarem Algeriano naufragio insignem pretiosæ supellectilis suæ iacturam fecit, septennioque post qui, humilis Medelini oppidi ciuis, filius

fuerat (ideſt apud Anam amnem) munere Caſaris illuſtris appellatus apud penates ſuos non planè ſenex factò conceſſit, paulò poſt quàm nobis effigiem ſuam inter præclaras imagines in Muſeo noſtro collocandam miſiſſet.

Franchini Coſentini.

Alcides late multum telluris obiuit:

Victor & ante alios clarus in orbe fuit.

Clarior Hernandus, nam plus telluris obiuit,

Plus maris, ignotos uicit & antipodas.

Eiuſdem.

Liber ubi Eoos deuicit belliger Indos

Iuſſa dedit populis ut ſibi thura darent.

Hernandus contra, poni ſibi noluit aras

Alterà ubi eſt armis India uicta ſuis;

Eſt igitur Baccho maior Corteſius; hic ſe

Abnuuit eſſe Deum, ui fuit ille Deus.

Sub effigie Sigifmundi Poloniae Regis.

VNC auguſti oris ſpeciem quum ætate floreret Sigifmundus Sarmatiæ Rex ferebat, inter noſtræ ætatis fortunatos Principes adnumeratus, ſi longæ uitate & firmiſſimæ ualeitudinis commoda, cum diuturnitate Imperij, quod ſemper ei incolume atq; tranquillū ſtetit, ac illuſtrium cognationum claritudine computeſtur. Is enim à Caſimiro patre Regno accepto, alterum & quæ-

Et quadragesimum regnauit annum; octuagesimum
 autem paucis concesso leniore uite exitu absoluit; nul-
 lis profecto acerbioribus intestinis aut externis bellis
 tentatus; utpote qui graui instituto secure domi paci
 obnixè studuerit, et foris de Barbaris infesta arma te-
 merè inferentibus, insignes uictorias retulerit; quum
 per legatos summæ peritiæ atq; authoritatis superio-
 rum temporum accepta detrimenta, redditus cladibus
 expiasset. Nam Tartari ad Socalum cum Polonis con-
 gressi Rossolanorum temeritate potius quam sua uir-
 tute uictores euaserant, et Moldaui ad Ozocouiam
 Alexandri Regis exercitum profligarant. Conuersa
 itaq; Fortuna ad Sigismundum, Constantinus Ostro-
 gius Ruthenus, Tartaros æternos hostes apud Selu-
 chum, atq; iterum ad Wisnoueciam memorabili stra-
 ge edita superauit. Idem quoq; Constantinus pari feli-
 citate ingentem uictoriam de Moscis ad Orsam flu-
 men iuxta Smolenchum est consecutus. Ceterum Mol-
 dauos Ioannes Tarnouius inelytæ uirtutis Dux ita de-
 bellauit, ut Petrus ipse Moldauiæ Princeps amisiss Du-
 cum et militum suorum primarijs uulneratus, exu-
 tusq; tormentis et castris, uix manus uictoris effuge-
 rit. Hæc quanquam præclara multiplicis uictoriæ tro-
 phæa Sigismundi gloriam in immensum eueherent, id
 tamen plurimum ad summæ prudentiæ salutemq; Re-
 gni nomen maxime pertinuit, quod constantissima fi-
 de pertinaciq; studio, pacis et amicitie fœdera cum
 Turcarum Imperatoribus sanctissime coluerit, quan-
 quã cum Christiani Reges specie pietatis et noui de-

coris proposita ut secum consentiret, atq; arma su-
meret uehementer incitarent. Prouidebat enim Rex se-
nex unico innixus filio admodum puero, ideoq; in ca-
piendis grauioribus consilijs nunquam præproperus
& incautus, recasura in ipsum tanquam periculo pro-
ximum Othomannorum arma quibus nisi maximis et
semper paratis copijs resisti posset; Nec Polonis socio-
rum longinqua auxilia ut hosti propinquo ad prædã
expositis, expectanda uiderentur. Ex ea quoq; Turca-
rum amicitia Sigismundus non obscure se præmunitũ
atq; defensum aduersus finitimos hostes intelligebat,
quando ea esset Othomannorum uetus consuetudo, ut
socios, & in amicitiam clientelamq; receptos aduersus
omnem iniuriam promptissimè defendant. Quorum
usq; adeo grauis autoritas apud Tartaros, Moldauos
& Moscos ualebat, ut quominus se commouerent, &
in Poloniæ fines incursiones facerent, imperiosè de-
terrerent; & ipse Sigismundus à Solymano honoris
causa amicus & pater appellaretur. Regiæ stirpis stem-
ma nequaquam altè à nobis repetetur, contenti Iage-
lonis Regis memoria, qui duos genuit filios Ladislaũ
Polonici Regni successorem, & Pannoniæ demũ Hun-
garorum procerum accitu Regem creatum. Hunc ui-
ctoria ad Nicopolim tumultuariè parta, cupiditate
gloriæ elatum & foedera recentis pacis abrumpentẽ,
quum iniquo Fato in Bulgariam penetrasset, Amura-
thes in Varnensibus campis trucidauit. Huius frater
Casimirus Regnum suscepit, Rex egregiè fortis, & de
Pruthenis atq; Germanis insigni parta uictoria cele-
bratus

bratus. Hic plures liberos Imperijq; heredes reliquit,
 utpote qui rara felicitate quatuor Regum pater fue-
 rit. Succesit enim ei Albertus & mox Alexander quæ
 hic quinq; ille octo annos regnassent. Quibus demum
 succesit Sigismundus, quum Vladislaus quarto loco ei
 natus frater ad Bohemicum Imperium, atq; inde Mat-
 thia defuncto ad Pannonicum transiisset, & Federi-
 cus postremus tantæ sobolis frater purpurei galeri et
 Senatoriæ dignitatis honorem à Romano Pontifice ef-
 set consecutus. Habuit Sigismundus in matrimonio u-
 xores duas: Barbaram Stephani Zapolij Transylua-
 niæ Præfecti filiam, quæ Ioannis Pannoniæ Regis ger-
 mana soror fuit, ex qua Hetuigem filiam sustulit, Brä-
 deburgensi Regulo, Romani Imperij Electori nuptam:
 secundo autem loco Sforziani sanguinis uxorem du-
 xit nomine Bonam, quæ ei hunc Augustum hodie re-
 gnantem peperit, & Isabellam Ioanni postea Panno-
 niæ Regi nuptâ, ut inde Regia proles Hungarico no-
 mini pararetur. Itaq; Sigismundus inter beatos procul
 dubio referri potest, postquam auo patreq; Regibus
 editus, patruum Regem, & tres fratres Regio diade-
 mate insignes, atq; item fratris filium, & sororis suæ
 fratrem Regem simul & generum uidit. Senio autem
 confectus aduocatis Regni proceribus Augustum filiū
 sibi successorem decreuit, accuratissimq; precibus cõ-
 mendauit. Nec multo post leni tentatus morbo exces-
 sit è uita, eo etiam felicior, si pietatem Christianam re-
 spicias, quòd ei ipso die quo Saluator noster Deus
 Christus Paschali die ab inferis resurrexit, in cælum
 emigrare contigerit.

Martini Cromeri Sarmatæ.

Ciuius, externisq; mea est clementia nota,
 Consilium, grauitas, religio, atq; fides,
 Pax mihi cara fuit, tamen haud me impune laceffit
 Theuto, Lino, Moscus, Turca, Scythæ, atq; Getes.

Sub effigie Dauidis maximi Abyssinorum Aethiopum Regis.

ETHIOPEs cucullati Sacerdotes qui post maximum Vaticanani templi sedem & delubrum habent, communi consensu eam sui Regis effigiem uerissimam affirmant, quam Petrus Aluares Legatus cum cruce aurea ad Clementem Pontificem detulit. Is postea nobis ex commentario Abyssinorum regiones & mores explicauit, quæ omnia à nobis in Historijs suo loco ita diffusè enarrata sunt, ut nihil quod ad dignissimarum rerum notitiam pertinere possit, desiderari queat; qua de re in exprimendo Dauidæ astrictiore utemur Elogio, ne his fastidio sim, qui Historias nostras perlegerint. Hoc autem de eo Rege totius cogniti orbis longè maximo, dici potest, quòd non modò Christianæ religionis dogmata & ceremonias profiteri, sed his propè iuris ciuilibus, & uti nos disciplinae militaris institutis, tot sua Regna auctoritate summe iustitiæ tueri consuescat, eademq; ei sint iura in profanos, & sacratos sacerdotes, quæ apud Romanum Pontificem uigent. Huic Dauidi proximè de-
 functo

functo, quem uulgo Preteianem uocant, duo insignia cognomenta contigisse Abyssini referunt: scilicet Atanadinghil, quæ uox uirginium thus exprimit, & Belulgian, quod inestimabilis pretij gemmam significat. Sedes habet non procul à Nili fontibus inter paludes eius ingentis amnis, qui irrigatione, terras omnitè solo nascètium ubertate fertilissimas reddit. Vsq; adeò autem, eius Regna longè lateq; extèduntur, ut sinibus ab occasu Atlanticum Oceanum attingant, intro versus Trogloditarum damnatis terris inferantur, & ab Oriente ad Arabicum usq; sinum pertendant, ubi Aracocum portum Abyssinos frequentare constat. Dauidi cæterisq; Regibus quum in publicum prodeant, casruleo tenui serico uelare faciem, & sinistra manu argenteam præferre crucem mos est. Mutare sedes trās-latis tentorijs, & ualida numerosaq; iuuentute noctis atque interdium custodiri solent; deferuntur lectica interdum aperta succollantibus seruis. In cōficiendo autem longiore itinere, mulabus quàm equis uehi malunt. Ipse Dauid omnibus castimonie munditijs clarus uxore una contentus fuit; liberos suscepit plures, è quibus natus maximus à Sellano Arabū Rege acie interfectus est, cuius acerbæ cædis dolor, quanquam egregiè à fratre uictore, qui improvisam Sellano hosti cladem intulerat, uindicatus uideri posset, Dauidem tamen patrè adhuc statura etate florentem ad mortem adegisse creditur; Sic ut Claudium hunc qui hodie regnat, secūdo natum loco Imperij successorem reliquerit.

Petri Angelij.

Expressam effigiem mira quam conspicis arte
 Hospes, & horrentem capitis mirare capillum,
 Nigrantesq; genas, nigrantiaq; ora, manusq;
 Inspectas, tecumq; alto sub corde uolutas,
 Quis sit, & unde genus ducat; quo magnus in orbe
 Imperet, illustres nobis ponatur ut inter
 Heroas, clari spectandus imagine Regis.
 Hic ille est qui iura dabat, legesq; ferebat
 Aethiopum populis mediæ sub sydere Libræ.
 Tempore quo nostræ superato gurgite uasto
 Hesperidum, terras circum, cælumq; profundum
 Percurrere rates, alioq; sub orbe pararunt
 Imperium, inuicti tremere ut Cæsaris arma
 Insule Oceano in magno, regna inuia uiuis
 Credita, & exuri radijs plaga Solis iniqui
 Scilicet audaces tum primum Atlasq; Garasq;
 Valuaq; & horrifico pulsatus Cynnaba fluctus
 Ultra anni Solisq; uiam stupuere carinas
 Ire, atq; Herculeis conuulsis æquore metis
 Sulcare ignotas temerè uada cæca per undas.
 Tum quoq; Pistricesq; fera, atq; immania Cete,
 Monstraq; præteritis non unquam cognita seclis
 Horruerunt rapido uolitantes flamine pinus.
 Quin ipsi è cana prognatas Tethyde nymphas
 Pube tenus placido superantes marmore nautæ
 Videre, & membris immanibus Aegæona
 Sæpe fatigantem terga horrida Balenarum.

Neptunumq; patrem, tumidis qui præsidet undis,
 Felicem orarunt re ditum, uentosq; secundos,
 Et patrias certè reme assent undiq; ad oras
 Ni gens crudelis sylua in se disset iniqua
 Figere lethiferis hostem consueta sagittis;
 Et miseros toto palantes littore nautas
 Ah miseros nautas, tam se uæ opprobria mensæ,
 Funderet, & raptos lentum torreret ad ignem,
 Diraq; dissectis satiare uiscera membris,
 Atq; atro ingluuitem miserorum sanguine foedam
 Pasceret, ac tepidos laniaret dentibus artus.
 Tum uerò si quis Smyrnæi carmina uatis
 Legerat, & Diuam Circem, seuosq; Cyclopas
 Et Lestrigoniæ portenta incognita terræ
 Riserat, ignaro miracula prodita uulgo;
 Ambiguæ didicit magno in discrimine uitæ,
 Docto aurem, certamq; fidem præbere poetæ.
 At non hunc tamen insigni diademate clarum
 Quem spectas, diri dirum genuere parentes
 Nō regio hunc mater magnorū horrenda Gigantiū
 Difficilemq; aditu Regem, alio quoq; superbum
 Protulit hospitibus dias in luminis auras;
 At culti Aethiopes gens Fortunata Canopi,
 Quæ sæpe Oceanum, sæpe Oceanitidas omnes
 Numina magna maris, tum Pana Iouemq; supremū
 Excipit hospito, ac mensæ dignatur honore,
 Indigenam uenerantur uti Regemq; patremq;
 Scilicet his Nili fontes, quos uiuida tellus
 Imbibit, & magnis fecundat mensibus agros,

Suppeditant Lymphas, dulces coenantibus haustus
 Quas illi assidue multo cum nectare potant.
 Horum, nulla fames et amor uesanus habendi
 Morbo infelici, tristici; cupidine mentes
 Sollicitat, longa iam dudum in pace quietas.
 At nos infausi proles scelerata Promethei
 Insanas ut opes miseri cumulemus, et altos
 Thesauros imis argenti auriq; metalla
 Visceribus terræ effosis scrutamur, et ipsum
 Vertimus heu seui cognata in corpora ferrum
 Et consanguineo scedamus sanguine dextras.
 Iam iam igitur cuncti placidas uno agmine terras
 Desertis aliquando Asiæ Europæq; ruinas
 Victuri longumq; æuum, et diuturna beati
 Ocia ducturi, tanto sub Rege petamus.

Sub effigie Muleasis Tunetani
 Regis.

PERAMPLVM in Africa Regnum,
 cæterisq; ab honore uetustatis, augustius
 tenuisse constat hunc Muleassem, quem
 celeberrima Cæsaris uictoria nobis cla-
 rum, et immitis eius Fortuna miserabile fecit. Repete-
 bat ipse, uetustissimam Tunetani Regni originem ab
 his Pœnorum Regibus, qui ante sexcentos annos ab
 aduentu Arabum totius Africæ regiones, maritimæq;
 præsertim Regna multitudine sua, quæ inuicta armis
 extiterat, occupantes Mahometis sectam usque ad O-
 ceanum, et Atlantica Regna protulerunt, unde po-
 sita

Rex cui
 Emiramolino cognomē fuit, à Mauroco clarissima ul-
 terioris Mauritanie urbe ingenti ausu in Hispaniam
 traiecerit, & post deuictos multis prælijs utriusq; Hi-
 spanie Reges, in Batica Granatæ Regnum condide-
 rit. Hic Muleasses magna ui corporis fuit, excellen-
 tisq; industriæ in omni exercitatione equestris disci-
 plinæ, sed ingenio rapaci, suspicioso, & in omnem li-
 dinem effusè prono, sædogq; & quod immanius fuit
 erga suum sanguinem perfidiosissimè cruento. Nam
 Mahometis patris mortem accelerasse fraude Lentige-
 siæ matris, & quosdam è fratribus iugulasse; alios cru-
 delem in modum oculorum luminibus priuasse ferunt
 & quod supra nefarij criminis consilia, cum sibi, tum
 populo Tunetano exitiale fuisse constat, Turcas præ-
 dones in Africam accersuit, portumq; eis atq; urbem
 concessit, ea conditione ut eorum prædæ quinta parte
 potiretur. Rex erat plena quidem præsentis & opimi
 quæstus, sed maximè inuidiosa, sed cōmunibus huma-
 ni generis hostibus Tuneti tutissimus esset receptus.
 Per hunc modum quum piratæ Africæ litoribus insti-
 ti, multa cū Siciliæ atq; Italiæ, tum Sardinie & Cor-
 sicæ, omnibusq; Hispaniæ oris, detrimenta intulissent,
 classenq; Hispaniensem interceptissent, sese cum Ha-
 riadeno Barbarussa consociarunt, qui Solymani in-
 genti classe subnixus, instructo insigni dolo Tunetum
 occupare cogitauit, & fauentibus quibusdam Pœno-
 rum occupauit, eiectoq; Muleasse sese Tuneti Regem
 constituit. Tum uerò Cæsar suscepta Muleassis causâ

aduersus Barbarussam bellum suscepit, tanto appa-
 ratu, ut expugnata Guleta quæ erat ad stagni fauces im-
 posita munitio, ipsoq; demum Barbarussa acie fuso Tu-
 neto potiretur atque hostem fugientem magna parte
 classis exueret. Eo modo Cæsaris beneficio reductus
 Muleasses septē regnauit annos, nihil de antiquis mo-
 ribus remittens, uel auaritiæ uel crudelitatis, usq; ad id
 tempus quo Barbarussa à Solymano cū classe ad præ-
 sidium Gallie Regis mittebatur. Huius tanquam uete-
 ris & formidandi hostis classem ueritus Muleasses, eo
 consilio ex Africa Neapolim uenit, ut terrestri itinere
 apud Genuam Cæsarem adiret, quòd maiora præsidia
 ab eo impetrada uideretur. Sed Cæsare Sicambri bel-
 li consilijs occupato, Neapoli subsistere iussus, amitten-
 di regni periculum quod ab hoste Turca Hariadenoq;
 timuerat, à perfidiosissimo Amida filio inexpectatum
 subiit. Amida siquidem cunctis uitijs patrem imitatus,
 edita fama quòd Muleasses apud Christianos abdicato
 prius Mahometis cultu impiè deficiens, nō multò post
 morbo periisset, Regnum tanquam Rege patre orba-
 tum occupauit, quo nuncio perculsus Muleasses, filij
 perfidiam omnino armis uindicandam, repetendumq;
 Regnum existimans, tumultuarias Neapoli copias cō-
 scripsit, Lofredioq; Neapolitano Duce in Africam tra-
 iecit, & ad Guletam appulsus, uel detestante Touarre
 Hispano Guletani præsidij præfecto, præproperus ni-
 misq; raptus Regni desiderio, & ulciscendi filij cupi-
 ditate, sublati signis secundum stagni litus, Tunetum
 ire perrexit, eo euentu ut erumpentibus ex insidijs A-
 midanis

midanis militibus, nullo propè negotio eius copiæ ex tyronibus confectæ, profligatæ ab equitatu omnes cæ Lofredio Duce delerentur, ipse uulnere accepto cape retur; cui Amida filius nihilo patre melior, oculos ignito scalpro expungi iussit. Eum tamen tanta calamitas tulit euentum, ut Amida aliquantò post à patruo Regni possessione pelleretur; quo casu Muleasses noui Regis eiusdemq; germani fratris pietate, carcere eductus ad Guletam Hispanorum beneficio peruenerit. Nec multum inde discedens Muleasses Neapolim iterum traiecit, magnoq; miraculo miser Romam uenit. Ibi tum nobis ex eius humanitate perdiscere licuit quæ ad historiæ nostræ fidem pertinebant. Sed qui in disciplinis Philosophiæq; ex dogmate Auerrois nõ mediocriter eruditus, uel in tanta miseria pulsus, orbatuq; oculis, Regium fastum prætulit, ut deductus ad Pontificem non aliter adduci posset quàm ut genu tantum exosculato eum ueneraretur. Transiit deum ad Casarem in Germaniam, accusauitq; Touarre furti, quòd depositam apud eum Regiam gazam dissutis culeis inhumaniter decumasset. Sed multa resellente Touarre, atq; magnificè causam dicente, ita dimissus est Muleasses, ut Sicilia præfecto alendus mitteretur, usq; ad id tempus quo Andreas Auria & Ioannes Vega Sicilia prorex, Garziasq; Toletanus Neapolitanæ classis præfectus expugnandæ urbis Africæ negotium susceperunt. Dum ea urbs (olim Leptis parua, hodie Mahomediam à Barbaris uocata) terra mariq; à nostris quateretur, adessetq; Muleasses auditor strepitus, po-

tius quàm pugnae spectator, antequam expugnaretur
 morbo interijt; ut aiebat, nihil à syderalis artis præ-
 dictione deceptus, quæ suo fato, & in Africa moritu-
 rum, sed non exulem prædixerant. Deductum est eius
 funus frequentissimo Pœnorum omnis generis comita-
 tu, ad Carouanam sacrosanctam apud Barbaros urbē
 in qua inclytos Reges, & generosos Numidarum Re-
 gulos tumulari mos est.

Iouij Iunioris.

Linque tuas rupes, & inhospita saxa Celeno
 Infandis Strophadum fixa diu scopulis;
 Currite uos aliæ Harpyiæ, furialia monstra
 Non Calais, Zetes non agitator erit.
 Huc agite: antiqui renouetur fabula Phinei,
 Atq; iterum intactas polluite ore dapes.
 Non erat Oedipodes, qui foeda ob crimina, lucem
 Ipse sibi infensis unguibus eripuit,
 Pœnorum ille fuit cunctis notissima labe,
 Maurorum ille fuit pestis, & opprobrium.
 Nec duro exilio factus miser, atq; superbus
 Pontificis sanctis oscula dat pedibus.
 Eruit huic lumen natus, uel numinis ira
 Illius ut fratres, & pater ultus eat.
 Tu tamen his gaudes scriptis Rex Barbare, quòd te
 Posse diu credis uiuere in historia;
 Scribitur hæc alijs, ne tam impia facta sequantur,
 Utq; auctor scelerum in Tartara solus agas.

Sub effi-

Sub effigie Pyrrhi Stipiciani.

A Cuerè militari fronte, atq; his ferocibus oculis, & mauratis armis, constantis pugnacissimiq; animi uim præferebat Pyrrhus Stipicianus è Balearona familia, sed Columniæ domui per clientelam insertus, quum sub M. Antonio atque Pompeio adoleuisset. Is nuper subitaneo ereptus morbo discessit è uita, ut nouissimum inter imagines locum teneret, usque adeò importunè ut ei summus inter secundæ classis Duces, militiæ decus eriperetur. Erat enim ex multo usu militiæ, opinione uirtutis eò prouectus, ut se dignum militiæ honorem quo uirtus enitescere posset, maturè consecuturum speraret. Recentia siquidem obsidionalis coronæ decus retulerat ad Carinianum ab Anchiano circumuallatus & obsessus; tanta utrinq; pertinacia, ut ille uictor omnes spes proferendi Imperij abijceret, modò obsesso oppido potiretur; & ex aduerso Pyrrhus, uel consumptis omnibus alimentis priusquã se dederet extremæ inopiæ discrimen subeundū esse arbitraretur. Verum lurida mors ex fame in proximo spectata, utrinq; pertinaciæ finem imposuit. Desperatis namq; auxilijs, quas necessitas exprimebat conditiones ab hoste ita accepit; ut polliceretur Germanorum atq; Hispanorum cohortes, quibus præerant Felix Archius, & Sannichael Hispanus intra quartum mensem nullam Cæsari operam nauaturas, atq; ipse continuò ad Franciscum Regem in Gal-

liam proficisceretur. Hoc optima fide præstitit Pyrrhus, quanquam Hispani occupato Brixello, pactio- nis fidem minimè seruassent. Rex generoso animo clementiæ laudem captare solitus, Pyrrhum humaniter excepit, & uti erat uel in hoste præclarus uirtutis æstimator, ei apud se militare uolenti liberaliora obtulit stipēdia, sed is Romani pudoris plenus de salute libertatēq; gratias agens cuncta alia renuit, benignēq; dimissus, ad Cæsarem contendit, qui tum in Belgis Sandesirium oppidum expugnabat. Ab eo Pyrrhus uirtutis nomine Mortaria oppido quæ est inter Ticinum, atq; Nouariam donatus est, quāquam ei grauiter Vastius succensusset, quòd perpetuis eius obtestationibus & precibus adductus ad Ceresolam cum Gallis confugere maturasset, ut extrema (sicuti aiebat) fame perdomito, & tot fortissimarum gentium cohortibus uix præ inedia effigies hominum sustinentibus opem ferret, cuius infausæ pugne casum postea minus necessarium compertum est, postquam uel desperatis auxilijs per quadraginta amplius dies maiora etiam auctioraq; obsidionis incommoda pertulisset, scilicet ut effecta grauioris periculi necessitate, ipsius Imperatoris diligentiam magis & magis excitandam putarit, graui cum discrimine uniuersi belli. Verim hæc Pyrrhus ita diluebat, ut aliquantum frumenti ab se cuncta persci ut ante abstrusa in scrobē nouissimè repertum diceret, quo se insperato subsidio milites aliquandiu incediam tolerasse faterentur. At Vastius eius rei excusationem dissimulante excipiens, quod pro sua pristina uirtu-

uirtute, neq; sibi neq; uoto Caesaris satisfecisset, ad Caesarem in Germaniam profectus est, ut ille de tota ratione atq; euentu aduersæ pugnae certius doceretur.

Eo autem animi habitu in Italiam redijt, ut eius praelij detrimento Caesarem non obscure offensus crederet, cõceptoq; inde inexpiabili dolore, & morbo, uir alio qui magnanimus uitam desereret, & Pyrrhus Caesaris munere letaretur. Ceterum Pyrrhus qui insignẽ bello operam præstare cupiebat, quum honores militiæ apud Caesarem præoccupatos esse conspiceret, ad Venetos Italicæ libertatis iura tuentes se conuertit, apud quos magna esset minorum ducum penuria, multis sci licet, aut exauthoratis, aut fato sublatis; inter quos Valerius Vrsinus præpropere morte ereptus, ut erat omni dignus laude, ingens sui desiderium illis reliquisset. Sed Pyrrhus dum miro patrum consensu militiæ adscriberetur uel multo uirium robore ualidus tridui morbum sustinere non potuit.

Iouij Iunioris.

Hunc cinerem, & magni saxum uenerabile busti,
 Et nimis ereptum properè è uitalibus auris
 Heroa insignem lachrymis decorate supremis
 Ingentemq; animam mœsta ter uoce uocate
 Heu Procures, quib. ardor inest, & gloria Martis.
 Quis melius fera bella colat: uenerandaq; iura
 Militiæ? tu frange comas; & percute pectus
 Ipsa tuum Bellona manu, ualidisq; lacertis
 Ensesq; & galeas, & forti hastilia ferro

Dissiſce deturbans, immitiq; obrue ponto
 Quicquid in Aeolijs exeuſſit Lemnius oris.
 Ille per Elyſium, perq; umbriferas conualles
 Terrenam exutus molem, noſtriq; Laboris
 Securus, ueteres Phrygas inter, & inter Achiuos,
 Romulidumq; Duces, Romani ſanguinis ipſe
 Nunc acres exercet equos, nunc agmina uictor
 (Paſſim pugnaci ſternens quæq; obuia dextra)
 Proterit, atq; hoſtes cogit dare terga ſequenti.
 Sed quid in Elyſio prodeſt uictoria campo
 Auſonia? quæ mœſta diu ſarcire ruinas
 Hoc duce ſperabat. Cimbros non illa ſurentes,
 Aut ſæuum duris Gallum extimuiſſet in armis
 Obſidio, & rerum triſtis penuria teſtes,
 Ille animum inuictum nunquã in discrimine ſummo
 Deiecit, dum ſe crudeli traderet hoſti
 An ſe iactabit Caſilini gloria tantum?
 Extremamq; famem perpeſſa Petilia quondam?
 Nunc gemat Auſonia (ex certe hæc eſt ira Deorũ)
 Vos Manes gaudete pij, ſanctumq; per altos
 Fortunatorum ſaltus, ſedesq; beatas
 Ferte Ducem; celſumq; humeris imponite ueſtris,
 Et tantam magno uirtutem extollite cantu.

Finis Sexti Libri.